

APLODIT

Aplodit Orkesterille ry:n jäsenlehti 1/2022

Vapaus kirkastaa soinnin
Sinfonia Lahti ja kansainvälisyys
Jaakko Kuusisto ja Sinfonia Lahti
Pähkinänsärkijä – orkesterin ja
tanssijoiden pas de deux
Orkesterin intendentti on
organisoiva johtaja

**Aplodit Orkesterille ry
on yli 30 vuotta tuonut
musiikillista iloa orkesterimme
konserttien lisäksi.**

Tarjoamme monenlaista oheisohjelmaa, juttelemme esiintyvien taiteilijoiden kanssa konsertin jälkeen, tutustumme omiin soittajiimme, reissailemme kotimaassa ja ulkomailla korkeatasoisiin musiikkitapahtumiin - edulliseen hintaan. Aplodit-lehti kertoo lisää olemassaolostamme.

Toivotamme sinut tervetulleeksi jäsenistöömme 25 euron jäsenmaksulla, ilmoittaudupa osoitteessa: aploditorkesterille.yhdistysavain.fi tai Metsähallissa olevaan levy- ja infopisteeseemme.

- Elämyksiä yhdessä! -

SISÄLTÖ:

Pääkirjoitus	3
Missä olet, Ari Heinonen?	4-5
Vapaus kirkastaa soinnin	6-7
Alttoviulun syvä pehmeys rauhoittaa	8-9
Sinfonia Lahti ja kansainvälisyys	10-11
Aplodien syyskauden avajaiset	12
Harri Lidsle Aplodien hallitukseen	13
Jaakko Kuusisto ja Sinfonia Lahti	14-15
Pähkinänsärkijä – orkesterin ja tanssijoiden pas de deux	16-17
Rakkaudesta lajiin	18
Kolumni: Anteeksi, puhutteko musiikkia?	19
Orkesterin intendentti on organisoiva johtaja	20-21
Sinfonia Lahden uudet soittajat	22
Perhepiiristä	23
Sinfonia Lahden muusikot	24

Julkaisija: Aplodit Orkesterille ry, Lahti

Puheenjohtaja: Ulla Weiijo
ulweiijo@gmail.com

Toimitus: Hannu Kivilä, Juha Kortelainen,
Virve Nuorgam, Mirja Ukkonen

Ulkoasu ja taitto: Juha Kortelainen

Painopaikka: Markprint, Lahti

Painos: 700 kpl
31. vuosikerta

Klassisen musiikin kaanon

Jokin aika sitten luin jutun, jossa kerrottiin, miten erästä kansainvälistä uraa tekevää kapellimestaria oli pyydetty johtamaan **Erkki Melartinia**. Kapellimestari kieltäytyi vetoamalla siihen, että Melartinin teosten johtaminen ei ole eduksi hänen uralleen. Itselleni kävi kerran niin, että nouseva nuori saksalainen viulistiähti otti yhteyttä ja pyysi minulta viulukonserttoa. Kun kaksi vuotta myöhemmin olin jo aloittamassa sävellystä, viulisti yllättäen perui tilauksen ilmoittamalla, että ei tunnekaan itseään kypsäksi esittämään modernia konserttoa, ja että hänen pitää ensiksi saada klassinen perusohjelmisto paremmin hallintaansa.

Luultavasti molempien ratkaisujen takana oli heidän kansainvälinen konserttiagentuurinsa. Melartin orkesteriteos tai moderni viulukonsertto eivät ”myy” yhtä hyvin kuin klassis-romanttinen perusohjelmisto; uusilla tai tuntemattomilla teoksilla he saivat keikkoja vähemmän. Vastaava hyötyajattelu on pesiytynyt myös orkesterien ohjelmistosuunnitteluihin. Niin kauan kuin klassiset kanonisoidut säveltäjät vielä vetävät yleisöä, heidän musiikkiaan soitetaan. Tätä perustellaan kernaasti silläkin, että kaikille sukupolville tulee antaa mahdollisuus kuulla elävinä esityksinä klassikkojen teoksia.

Kanonisoitujen klassikkosäveltäjien teoksia on vain niin paljon, että pelkästään niitä uusimalla orkesterien ei tarvitsisi soittaa mitään muuta, korkeintaan silloin tällöin voi mausteeksi konsertin alkuun sijoittaa jonkun lyhyen uuden teoksen. Näinhän monet orkesterit erityisesti Suomen ulkopuolella tekevät. **Joonas Kokkonen** kertoi kerran, miten hän oli vähällä saada tilauksen New Yorkin filharmonikoilta, mutta vain edellytyksellä, että kappale olisi seitsemän minuuttia pitkä. Kun Kokkonen tiedusteli, miksi juuri 7 minuuttia, vastaus oli, että orkesterilla on vain kaksi harjoitusta, ja toisen harjoituksen lopuksi voi jäädä 20 minuuttia aikaa harjoittaa joku uusi teos, mikäli se ei kestäisi seitsemää minuuttia pitempään. Kokkonen ei tehnyt teosta.

Klassisen musiikin (erityisesti sinfoniamusiikin) kaanon on muodostunut niin sementoiduksi, että sitä on käytännössä mahdoton enää murtaa. Viimeiset suureen, elävään kaanoniin päässeet säveltäjät ovat **Prokofjev** ja **Šostakovitš**. Normaalisti säveltäjän kuolemaa seuraava pian myös heidän musiikkinsa unohtaminen. Konserttojen ja lyhyempien teosten säveltäjillä on tässä mielessä hiukan helpompaa kuin sinfonikoilla. Kuka muistaa enää **Einar Englundin** aikanaan ylistettyjä sinfonioita? Tämän hetken elävistä säveltäjistä kenties suurimmat esitysmäärät on saavuttanut **Arvo Pärt** erityisesti teoksillaan *Fratres*, *Cantus* ja *Tabula rasa*.

Vielä 100 vuotta sitten oli käytäntönä, että jos joku teos oli kantaesityksessä suuri menestys, se uusittiin välittömästi. Näin kävi mm. **Sibeliuksen** sinfoniuille. Nykyisin varsinkaan laajempia teoksia ei välttämättä uusita, vaikka ne olisivat miten suuria menestyksiä. Ajattelutapana tuntuu olevan, että kun sävellys on kerran soitettu, orkesteri on sen suhteen tehnyt velvollisuutensa ikuisiksi ajoiksi.

Kun kaudella 2016–2017 sekä RSO että HKO esittivät lyömäsoitinkonserttoni *Sieidin* Helsingissä viiden kuukauden välein eri solistien toimesta, eräs tunnettu kapellimestari piti tätä huonona ohjelmistosuunnitteluna ja puutteellisena orkesterien välisenä koordinaationa. Sen sijaan hänen mielestään oli hyvää ohjelmistosuunnittelua se, että molemmat orkesterit esittivät viikon välein *Sibeliuksen 7. sinfonian*, koska näin yleisölle tarjoutui mahdollisuus vertailla tulkintoja.

Juuri hyviä uusia teoksia uusimalla saataisiin uutta kantaohjelmistoa. Tällaisia tosi harvinaisia uudehkoja suomalaisia kantaohjelmistosävellyksiä on **Einojuhani Rautavaaran** *Cantus arcticus*. Sen suosio ei silti ole vaikuttanut kovinkaan paljon Rautavaaran muiden orkesterisävellysten esitysmääriin. Yksi suuri hittiteos voi merkitä kaavoittuneessa ohjelmistosuunnittelussa sitäkin, että muuta samalta säveltäjältä ei ole syytä enää esittää. Vain kokkolalainen Keski-Pohjanmaan kamariorkesteri on säilyttänyt yhden nykysäveltäjän, **Pehr Henrik Nordgrenin** teoksia laajalti perusohjelmistossaan ja siten pitänyt hengissä hänen musiikkiaan, jota on muualla viime vuosina soitettu erittäin vähän.

Olen joutunut useita kertoja todistamaan, miten joku tuntematon uusi sävellys on saattanut olla yleisöä eniten liikuttanut teos konsertissa. Tällaisille sävellyksille tulisi antaa uusia mahdollisuuksia eikä jättää niitä saman tien unohtuiksi. Juuri nykyisen kaltaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa orkesterien pitäisi ohjelmistosuunnittelullaan näyttää, että omassa ajassammekin voidaan edelleen luoda muutakin kuin kertakäyttötaitetta, jotain sellaista puhuttelevaa, joka antaa meille toivoa tulevaisuuden suhteen.

• Kalevi Aho

Kesät kuluvat Tenojoen maisemissa.

Missä olet, Ari Heinonen?

-Anna asioiden tapahtua. Elämä kyllä näyttää, mitä sillä on varattuna sinua varten.
Näin Ari Heinonen kertoo monelle todenneensa.

Niinpä. Monien sattumien summana Kokkolaan tuli trumpetinsoiton opettajaksi **Seppo Merisalo**, joka oli soittanut Ruotsin radio-orkesterissa ja Kansallisoopperan orkesterissa. Hän sai syötettyä melkoisen orkesterikipinän lukiolaisoppilaalleen.

- Seppo ilmoitti minut koesoittoon, allekirjoitti hakemuksenkin minun tietämättäni, valmensi minut sinne. Hakemuksen postittamisessakin oli jännitystä, sillä kun Sepolla ei ollut riittävästi rahaa postimerkkiin, niin ystävällinen R-kioskin myyjä antoi puuttuvat pennit postimerkin ostoon. Seppo myös kertoi viimeiseen asti, että hakijoita on vain muutama. Viimeisenä iltana hän paljasti, että hakijoita on 14.

Joulukuussa 1982 oli koesoitto ja ylioppilaskirjoitusten jälkeen elokuussa 1983 Ari tuli Kokkolasta Lahden kaupunginorkesteriin. Oma trumpetinsoiton opiskelu jatkui työn ohessa vielä 15 vuotta **Olavi Koskelan** yksityistunneilla Helsingissä. Jatkoopinnot Sibelius-Akatemiassa eivät osuneet yhteen työkuvioiden kanssa, joten Ari suoritti opettajan paperit Lahden konservatoriossa ja opettikin vuosien varrella muiden muassa Lahden ammattikorkeakoulussa.

Lahden kaupunginorkesterissa (jonka nimeksi myöhemmin vakiintui Sinfonia Lahti) vierähti 35 vuotta trumpetin äänenjohtajana.

-Trumpetin äänenjohtajalla on usein kuuluvuin osa. Tehdyt ja tekemättömät

valmistelutyöt kuuluvat hyvässä ja pahassa. Rooli on aika kova ja kuluttava, sillä jokainen ääni minkä soitat, kuuluu. Mutta onhan se hieno rooli orkesterissa, ihan valtavan hieno, parhaita tuoleja mitä sieltä löytyy.

Äänenjohtajan työhön - ja orkesterityöhön yleensäkin - kuului paljon muuta kuin orkesteriharjoituksissa olemista, muun muassa tuleviin töihin valmistautumista. Vuosiin mahtui lukuisia upeita kokemuksia. Kysyn aivan erityisesti mieleenpainuneesta muistosta.

- Se liittyi orkesterin huimaan nousuun. Muistan kyllä hyvin, kun olimme ensimmäisellä Japanin reissulla 1999. Mitkä tunnelmat siellä olivat viimeisen konsertin jälkeen! Yleisö otti

tosi hienosti orkesterin vastaan. Tuntui, että nyt konkretisoitui se valtava prosessi, mikä lähti **Tero-Pekka Hennellin** vetämästä tulevaisuusvers- taasta Pajulahden Urheiluopiston rantasaunalla, ja että haaveiden toteutuminen on mahdollista! Tuli palkinto siitä isosta työstä mitä orkesteri oli tehnyt. Olen monesti sanonut, että orkesteri toimi parhaimmillaan kuin hyvin öljytty moottori, jossa kaikki osat toimivat saumattomasti.

Juuri orkesterin hienosta, tiiviistä yhteisöstä Arille on jäänyt vahva muisto, joka ei katoa.

- Harvoin kokee missään semmoista. Orkesterissa on koko ajan, joka päivä, ison työyhteisön kanssa tekemisissä. On ainutlaatuista, kun ympärillä on iso ja yhteen hiileen puhaltava yhteisö, siinä on oma tunnelmansa.

Hienojen ja monipuolisten orkesteri- vuosien jälkeen elämällä oli tarjottavanaan uusia tuulia.

-Orkesterissa ei oikeastaan voi säädellä soittamisen määrää. Minulla oli leukanivelessä kuluma, joka rupesi oirehtimaan. Siinä vaiheessa ajattelin, että nyt on oikea aika, pystyn vielä tekemään paljon muuta. Kun tilauksesta tuli paikka auki Pohjois-Kymen musiikkiopistoon, josta olin kuullut muutenkin hyvää aikaisemmin. Hain sinne, ja he valitsivat minut. Aloitin opettajana 2018. Nyt kun voin itse säädellä soittamisen määrän, oireita ei enää ole ollenkaan. Ajoitus oli täydellinen ja helpotus vaivan väistymisestä suuri.

Siirtymiseen opetuspuolelle vaikutti myöskin oleellisesti se, että Ari on aina ollut kiinnostunut lapsista. Hänen on omien sanojensa mukaan helppo hypätä lasten maailmaan. Vaimonsa Helena kiteyttää asian:

- Viehtymys lasten maailmaan on ollut iso osa Aria jo ennen opettamis- uraa. Jos me olemme vaikka jossain sukujuhlissa ja Ari häviää, minun ei tarvitse kuin kuunnella mistä kuuluu lasten ääniä, niin yleensä löydän Arin sieltä.

Nykyiseen opetustyöhön kuuluvat pääosin koululaisten ja opiskelijoiden trumpettiopetus, mutta oppilaiden

Vieno on yksi Arin oppilaista. Tässä poseerataan onnistuneen koulukonsertin jälkeen.

ikähaarukka on kaikkinsa 6-vuotiaasta yli 50-vuotiaaseen. Lisäksi on ryhmäopetusta, muun muassa trumpetti- yhte. Opetustyössä on omat haasteensa.

- Siinä mennään melkeinpä kaikki soiton asteet musiikkileikkikoulusta ammattiopeihin asti. Joutuu suunnilleen tunnin välein muuttamaan itsensä eri moodiin.

Suurimmat haasteet ovat kuitenkin sellaisia, mitkä eivät välttämättä liity soittamiseen, soittotaidon kehittämiseen, vaan saattavat olla muualla. Pysähdymme hetkeksi keskustelemaan soitonopettajan ja oppilaan välisestä hyvin merkityksellisestä suhteesta. Opettaja on oppilaalleen vuodesta toiseen luotettava aikuinen, uskottu, joka on mukana niin iloissa kuin huolissa. Lasten vanhempien kanssa keskustellaan tai viestitellään tuon tuostakin. Ari kertoo, että aika usein viestit hänen puoleltaan ovat sitä, että hän saa kehua lasta.

Aikuisopiskelijoista puhuttaessa opettajan herkkä ja kuunteleva ote on yhtä lailla tärkeä. Soittotunnit ovat nykyajan työpaineissa oleville usein henkireikä, keidas viikon keskellä. Soittaminen rakentaa identiteettiä.

- Se että kykenee johonkin ihan muuhun, mitä ei mitata työpaikalla, kuten soittotaito, on aivan oma juttunsa, joka sitten nostaa ihmisen eri tavalla jaloilleen. Uuden taidon oppimisella on toisenlainen merkitys kuin työllä.

Mikä antaa soitonopettajan työssä suurimman nautinnon?

- Lasten aitous. Lapset ovat aitoja, heitä kannattaa kuunnella. Palaute tulee välittömästi ja rehellisesti, se on spontaania. Tulee letkauksia tai muuta sellaista. Kyllä siinä hommassa monesti on nauru herkässä. Ja tietenkin soittaminen ilahduttaa. On hauskoja ja kivoja hetkiä ihan päivittäin, ja se on sen työn - ei suola vaan - sokeri.

Helena-vaimo tulee mukaan keskusteluun:

- Ari tulee iltaisin kotiin käytännössä aina ihan täpinöissään. On ilo nähdä, kuinka hän vuosi vuoden jälkeen on innostunut lapsista, opettamisesta ja trumpetin soittamisesta.

Ari vastaa:

- Kyllä minä olen innostunut tästäkin työstä, se on tosi mukavaa. Olen oppinut paljon tässä neljän vuoden aikana, ihan valtavasti.

Yhteistyö ja kanssakäyminen entisten työkavereiden kanssa on säilynyt monella tasolla, hyvissä merkeissä. Niistä mainittakoon esimerkiksi kahvittelut **Vesa Lehtisen** onnistuneen väitöksen johdosta ja vilkas yhteydenpito trumpettistien kanssa. Onpa käyty myös pilkillä ja sulan veden aikaankin kalassa Vesijärvellä, liittyväthän Arin harrastukset käsillä tekemiseen ja ulkoilmaelämään.

-Joo, minullahan on tähän harrastukseeni liittyen kotisivut www.hollolanuistin.fi

Kannattaa käydä kurkkaamassa. Sieltä löytyy vaikka mitä lähtien blogista, jota olen pitänyt toistakymmentä vuotta. Sivustolla on myös paljon puutöihin ja kalastukseen liittyviä tarinoita ja kuvia. Teen vaappuja käsin. Vaapuista ja niiden veistämisestä löytyy valokuvia ja saattaa siellä olla muutama saaliskuvakin.

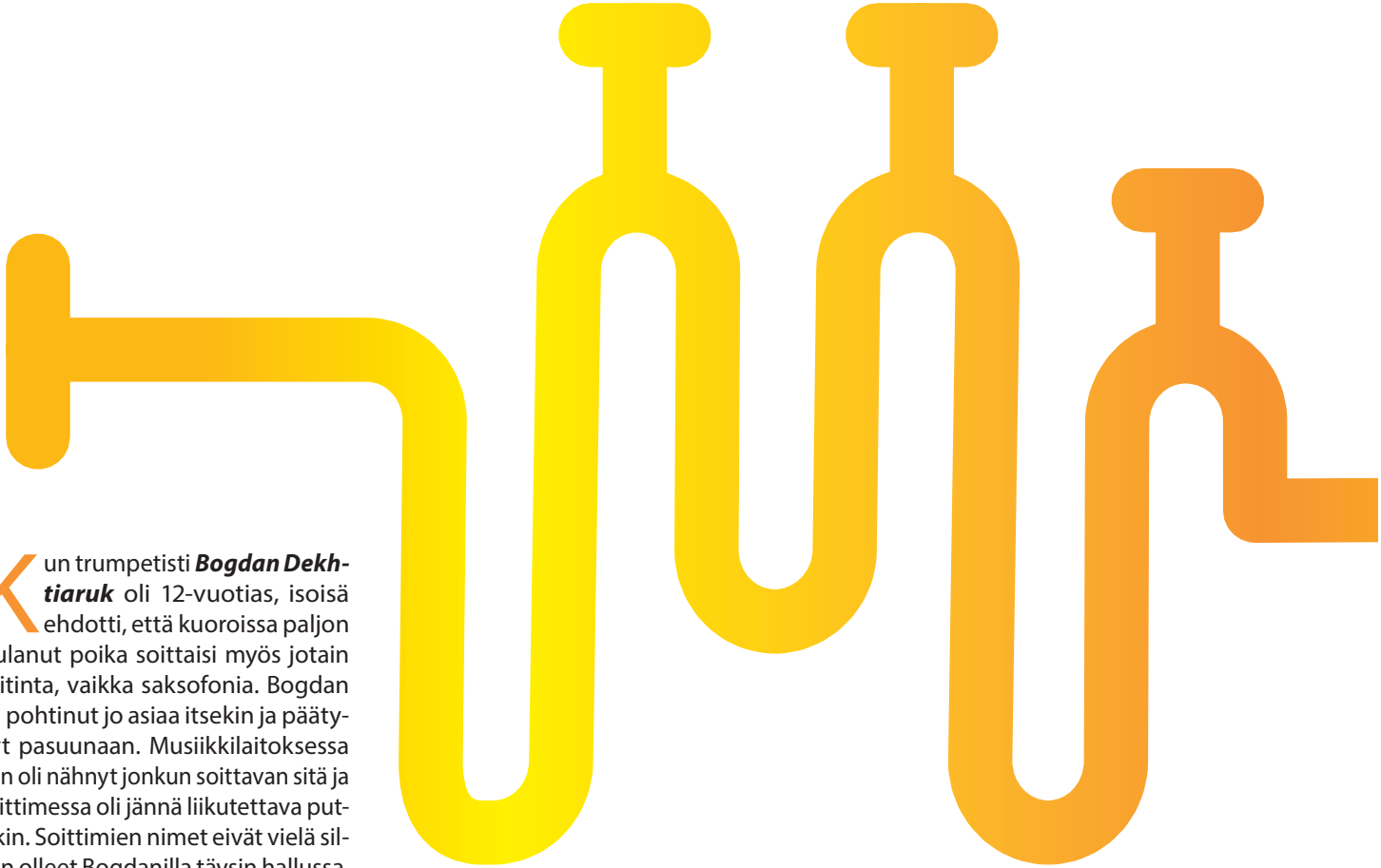
Lopuksi kysyn mahdollisista terveisistä meille, jotka olemme miettineet, missä Ari Heinonen nykyään on ja mitä hänelle kuuluu.

- Asun yhä Lahdessa, mutta käyn töissä Kouvolassa. Kaikille vain terveiset, että voin hyvin.

Orkesterille lähtevät lisäterveiset:

- Orkesteri on saanut hienon trumpettistin, **Bogdanin**. Onnea orkesterille!

• Virve Nuorgam

Kun trumpettisti **Bogdan Dekhtiaruk** oli 12-vuotias, isoisä ehdotti, että kuoroissa paljon laulanut poika soittaisi myös jotain soitinta, vaikka saksofonia. Bogdan oli pohtinut jo asiaa itsekin ja päätenyt pasuunaan. Musiikkilaitoksessa hän oli nähnyt jonkun soittavan sitä ja soittimessa oli jännä liikutettava putkikin. Soittimien nimet eivät vielä silloin olleet Bogdanilla täysin hallussa, sillä hän marssi päättäväisesti opettajan luo ja ilmoitti haluavansa soittaa trumpettia. Kun opettaja sitten antoi trumpetin, Bogdan hämmentyi, sillä se näyttikin aivan toisenlaiselta kuin mitä hän oli kuvitellut. Sitä trumpettia hän kuitenkin alkoi soittaa.

- Opettelin paljon itse enkä tiennyt mikä sormi soittaa mitään, mutta kokeilemalla opin mikä on puoli sävelaskelta, mikä koko sävelaskel jne. Kaikki sujui alusta asti hyvin. Soitin ensimmäisenä vuonna jo **Jean-Baptiste Arbanin** Venetsian karnevaalin! Isoisä löysi minulle sopivan koulun, jossa voin opiskella lisää. Olin hirveän innoissani. Käytännössä soin ja soitin. Se oli rakkautta ensi silmäyksellä.

Sittemmin vaskisoittimet ovat tulleet Bogdanille hyvinkin tutuiksi. Hän on soittanut trumpetin äänenjohtajana Sinfonia Lahdessa noin vuoden ja heinäkuussa hän esiintyi solistina Lieksan Vaskiviikolla. Lieksassa hän soitti samassa konsertissa kahdella soolosoittimella, trumpettilla ja käyrätorvella. Se ei ole aivan tavanomaista.

- Olen soittanut myös vetopasuunaa ja itse asiassa haluaisin saada selville pystynkö soittamaan ammattimaisesti kaikkia vaskisoittimia.

Vapaus kirkastaa soinnin

Trumpetin ja käyrätorven soittaminen on pitkälti samanlaista ja kuitenkin erilaista. Haaste onkin saada tuo pieni ero toimimaan soittaessa täydellisesti.

Keski-Ukrainan Umanista kotoisin oleva Bogdan on soittanut Pietarin Filharmonisessa orkesterissa free lancerinä, mutta ennen Lahteen tuloaan hän ei ollut soittanut 18 kuukautteen orkesterissa. Alku ei ollut helppo.

- Suurin ongelma vaskisoittajalle on ylisuorittaminen ja sitä kautta ansatsin rasittuminen. Huulet väsyvät vähän samalla tavoin kuin laulajan äänihuulet. Minulle on elämäni aikana käynyt niin 5–6 kertaa. Kun tulin Lahteen, sain monta uutta soitinta ja innoissani harjoittelin liikaa ja pilasin ansatsini. Tiesin, että

saan nämä soittimet haltuun, mutta huuleni eivät liiallisen harjoittelun takia toimineet idealisti.

Trumpetti vai käyrätorvi?

Vastaus on molemmat. Saattaa kuulostaa yllättävältä, mutta Bogdan huoltaa trumpetin ansatsiaan soittamalla käyrätorvea.

- Se on hyvin henkilökohtainen asia. Jollain muulla on toisenlainen ratkaisu. Trumpettia soittaessani minun täytyy levätä jo tunnin päästä. Käyrätorvea voisin soittaa vaikka 24/7! Yritän siis tuoda käyrätorvensoitostani jotain trumpettiin. Olen hyvin kiitollinen siitä, että minulla on asunto jossa voin harjoitella vaikka yöllä. Täytyy vain muistaa sulkea ikkunat, Bogdan hymyilee.

Bogdan Dekhtiaruk on soittanut trumpetin äänenjohtajana Sinfonia Lahdessa noin vuoden. Hänen toinen soittimensa on käyrätorvi ja haaveena on selvittää, pystyykö hän soittamaan ammattimaisesti muitakin vaskisoittimia.

Vaskisoittajan on harjoitus- ja konserttipäivinä kuunneltava itseään herkällä korvalla.

- Luulen, että päiväni poikkeaa jossain määrin monien muiden instrumenttien soittajien päivästä. Jos illalla on konsertti, voi olla että harjoituksen jälkeen saatan soittaa vain viisi minuuttia. Syön hyvin, mutta kevyesti. Tärkeää on myös ottaa pienet torkut, että ansaitsi palautuu. Syyskuussa menimme aamupäivällä harjoituksessa läpi koko **Anton Brucknerin** seitsemännen sinfonian ja illalla toistamiseen. En onnistunut torkahtamaan välillä ja huomasin, että konsertissa oli aika ajoin vaikeaa.

Musiikki ja soittaminen on kaikkialla samanlaista, vaikka eri orkestereilla voikin olla oma tyylinsä. Bogdan ei ole niinkään kiinnostunut organisaatioista, kaikissa yhteisöissä on plussia ja miinuksia.

- Tärkeää on se, että muusikkona voi tuntea itsensä vapaaksi ja se taas on mahdollista vain, jos muutenkin elämässä tuntee itsesi vapaaksi. Jos sinua painostetaan tai olet hermostunut jostain, soittokin on huonompaa. Tärkeintä on hyvä ilmapiiri ja hyvä yhteistyö. Hiljattain Sinfonia Lahti

soitti **Quincy Jonesia** ja olin surullinen kun konsertti loppui. Tuntui kuin olisin voinut soittaa kymmenen konserttia peräjälkeen ja nauttia jazz-trumpetisti **Esko Heikkisen** mahtavasta soolosta.

Ylisuorittamisen vaarat

Maallikko ihmettelee usein miten on mahdollista, että kapellimestari pystyy yhdellä silmäyksellä näkemään partituurista niin paljon asioita tai jopa muistamaan ne ulkoa. Esitettävän kappaleen hallitseminen musiikillisesti ja harmonian osalta on kuitenkin vain osa kapellimestarin työstä. On myös löydettävä oikeat sanat ja mimiikka millä välittää tahtotilansa orkesterille.

- Orkesteri voi soittaa vaikka teknisesti huonommin, kunhan intonaatio on kohdallaan. Eryityisesti barokkimusiikissa, **Haydnissa** ja **Mozartissa** on kapellimestarin tiedettävä jokaisen sektorin tehtävä sekä tunnettava jokaisen instrumentin mahdollisuudet. Vaskisoittajana arvostan lisäksi harjoittamisen ajoittamista ja rytmittämistä. Silloin voin säädellä omaa soittamistani enkä ylisuorita. Kapellimestari voi välillä sanoa vaikka, että älä soita, istu ja kuuntele. Jos vaskisoittaja soittaa kaksi tuntia, on se eri asia kuin jos vaikkapa viulisti

soittaa saman ajan. Toki heidänkin kätensä voivat väsyä.

Vaikka trumpetti sai nykyisen ulkomuotonsa jo 1400-luvulla, sen käytettävyys monipuolistui vasta 1800-luvulla kun vieläkin käytettävä venttiilikoneisto otettiin käyttöön. **Wagner** ryhtyi käyttämään trumpettia monin eri tavoin, sitten **Mahler** ja **Richard Strauss** 1915 suurelle orkesterille säveltämässään Alppisinfoniassa.

- Jos joutuisin päättämään konsertin sisällöstä, olisi vaikeaa nimetä yhtä kappaletta ja säveltäjää. Joskus haluaisin soittaa kaikki Mahlerin sinfoniat, seuraavana päivänä ehkä Bruckner tai **Shostakovits**. Joskus taas ehdottomasti **Bach**. Rakastan kuunnella **Brahmsia**, mutta en rakasta sen soittamista. Ehkä minulla on nuorempana ollut Brahmsista joku huono kokemus, joka on jäänyt elämään sisälteni. Valitsisin jonkun hienon konserton ja kutsuisin paikalle hyvän solistin. Trumpetisti **Sergei Nakariakov** aloitti orkesterin solistina jo 12-vuotiaana. Hänen Paganiniinsa trumpettille ei kukaan yllä. Käyrätorven soittajista on mainittava ainakin **Radek Baborák**, joka soitti Berliinin Filharmonikoissa.

Nuorena Bogdan soitti paljon solistisesti. Se oli muusikkoperheessä luontevaa, sillä äiti on pianonsoiton opettaja, isä muusikko, isoisa harmonikansoiton opettaja ja isöäiti unkarin kielen ja kirjallisuuden opettaja. Voi todellakin sanoa, että Bogdan on saanut roiman annoksen musiikkia jo äidinmaidossa, sillä hänen äitinsä soitti paljon pianoa raskausaikana sekä Bogdanin lapsuudessa.

- Kun aloin kuunnella sinfonioita, oivalsin taas jotain uutta. Ymmärsin, että tätä haluan tehdä. Samaan aikaan haluan myös soittaa sooloja ja Lahdessa olenkin saanut niitä soittaa. Viihdyn Suomessa ja Lahdessa ja olen tyytyväinen tekemisiini. Lahti on sopivan kokoinen kaupunki ja täällä on puhdasta ilmaa ja vetä ulkoilla. Katsotaan mitä tulevaisuus tuo tullessaan, mutta ainakin sen uskon, että 10–15 vuoden päästä soitan edelleen sekä trumpettia, että käyrätorvea.

• Mirja Ukkonen

Alttoviulun syvä pehmeys rauhoittaa

Alttoviulun täyteläinen sointi koskettaa. Sointiin vaikuttaa tietysti ennenkaikkea soittaja, mutta myös jokaisella soittimella on oma ainutlaatuinen karaktäärisä ja soittimen luonteeseen vaikuttavat lukuisat pienet yksityiskohdat. Kaikki alttoviulut ovat uniikkeja soittimia.

- Täyteläisen soinnin tuottamiseen tarvitaan kielten ja jousen jouhien täydellinen kombinaatio. Tallalla on myös suuri merkitys soittimen soinnin kannalta. Koska soittimet ovat hieman eri kokoisia, on ratkaisevan tärkeää, että lihastuotia harjoitellaan juuri omalla soittimella. Sillä on iso merkitys, jos jonkun sormen pitää olla puolikin millillä eri paikassa. Jos soittajan kroppa on jäykkä, sekin kuuluu soinnissa. Meidän soittajien tehtävä on

saada aikaan se yhtenäinen soundi, jonka kuulija sitten konsertissa kuulee, alttoviulisti **Kei Ito** selvittää.

Jo yhdeksänvuotiaana Italian kesäkurssilla Kei kiinnitti huomionsa alttoviulun pyöreään ja rauhoittavaan äänenväriin. Ensin hän kuitenkin soitti kymmenen vuotta viulua, pohti selonkin valintaa, mutta parikymppisenä soitinvalinta oli kypsytynyt valmiiksi. Suomeen tulo oli sen sijaan Keille sattumaa.

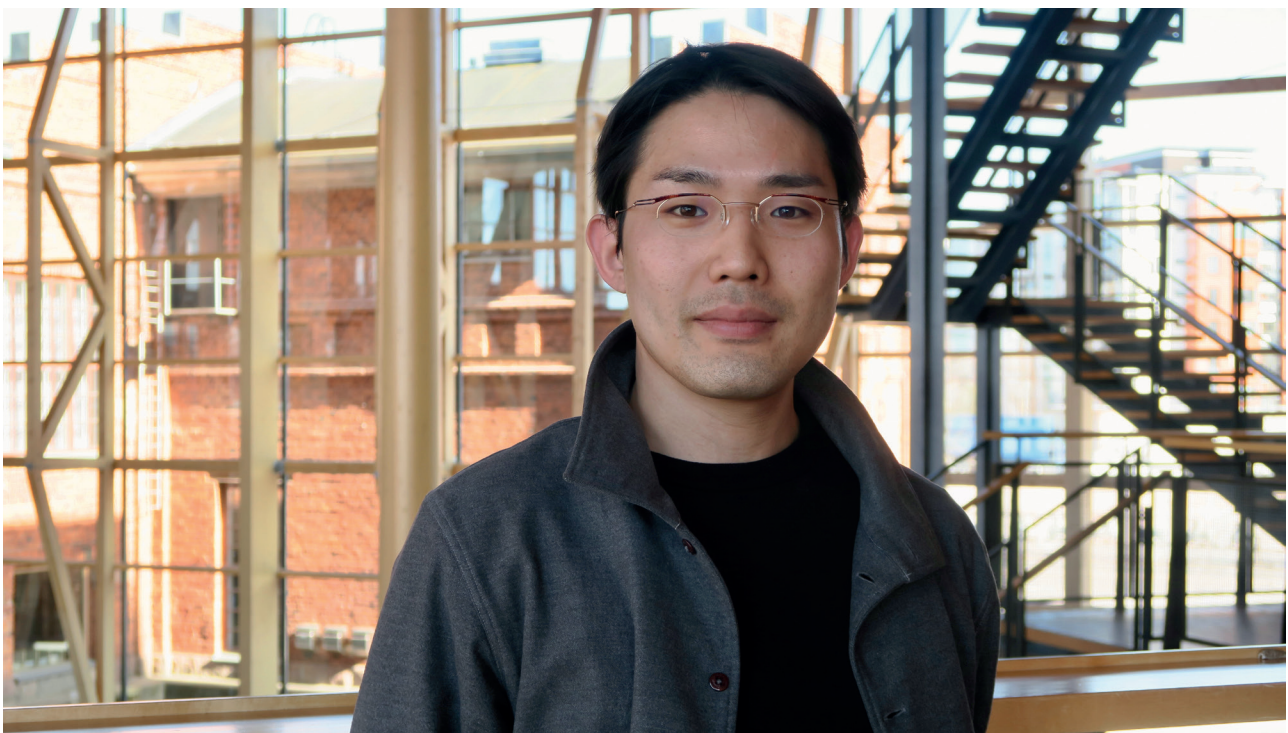
- Opiskelin Sveitsissä ja halusin mennä kokeilemaan taitojani johonkin koesoittoon. Lähetin hakemukset eri orkestereihin Ranskassa, Sveitsissä ja Suomessa. Pori Sinfoniettan koesoitto sattui olemaan ensin ja sillä tiellä olen. Ennen kuin sain Porissa

vakanssin, tunsin oloni epävarmaksi. Sellaista on muusikon elämä. Toisaalta muusikolla tulee olla ambitiota jatkuvasti kehittää itseään ja pieni epävarmuus voi olla hyväksikin. Se panee yrittämään.

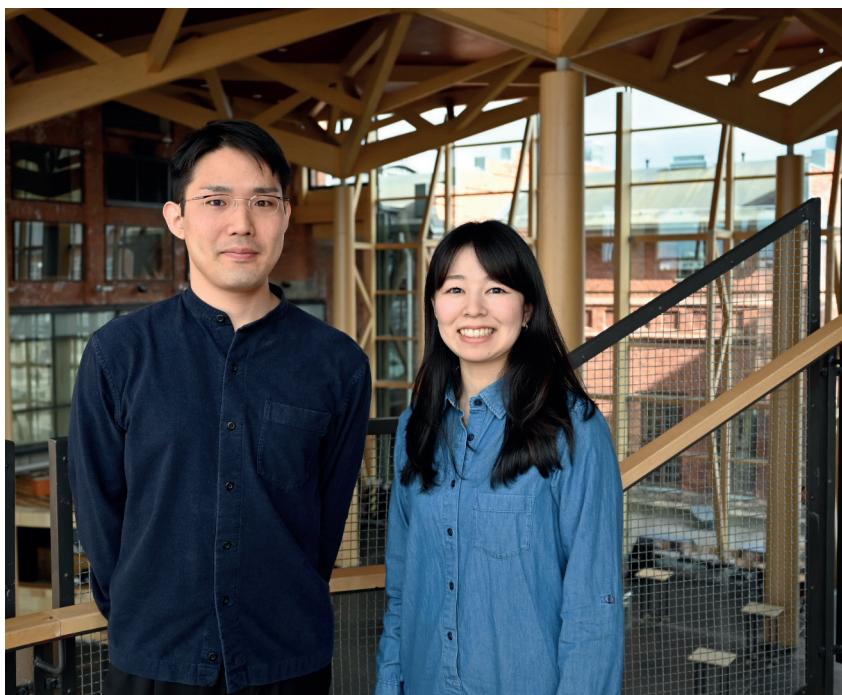
Kei on soittanut ammattimaisesti noin kymmenen vuotta. Hän opiskeli Tokiossa ja soitti free lancerina useimmissa tokiolaisissa sinfoniaorkestereissa. Niinpä hänelle on kertynyt vertailupohjaa eri kulttuureissa soittamisesta. Suomesta ja Sinfonia Lahdesta kohtelias Kei ei löydä kerrassaan mitään kritisoitavaa.

- Japanissa me olemme kovin organisoituneita ja työorientoituneita, Kei hymähtää.

Ahkeroimme kovasti, mutta mene-

Muusikkopariskunta Yuki Kodama ja Kei Ito kertovat olevansa onnekkaita kun saavat molemmat soittaa Sinfonia Lahdessa, Kei sooloalttoviulistina ja Youki määräaikaisena alttoviulistina. Harjoittellessa on helppoa keskustella soittamiseen liittyvistä asioista, kun toinen ymmärtää heti mistä on kyse.

tämme ehkä samalla jotain soittamisen intuitiosta. Suomessa työskentely on jotenkin luontevampaa, samanlaista kuin elämä yleensäkin. On ihmeellistä, että täällä soittajakin voi jäädä sairaslomalle kivun tai flunssan takia. Tunteitakin voi näyttää vapaammin. Arvostan paljon sitä, että meille soittajille jää omaa aikaa harjoitella ja voimme siten kehittyä muusikkoina, Kei luettelee hyviä puolia.

Luonto opettaa kärsivällisyyttä

Tuon oman ajan Kei käyttääkin sitten täysimääräisesti harjoitteluun. Hän pyrkii tiettyyn tekniikan tasoon ja harjoittelee joka päivä niin paljon kuin mahdollista, myös loma-aikana. Kei viihtyy paitsi harjoittelemassa, myös luonnossa. Siksi hän löytääkin soittamiseensa hyvän vertauksen luonnosta.

- Japanissa minulla oli koira ja menin sen kanssa joka päivä kävelyille pieneen metsään. Vaikka metsässä päällisin puolin kaikki näytti olevan kuin ennenkin, joka päivä huomasin jotain uutta. Pienet yksityiskohdat vaikkapa sateen jälkeen kertoivat, että jotain on muuttunut. Harjoittelen joka päivä, mutta en välttämättä tunne muuttuvani ja silloin oloni on epämurkava.

Alttoviulusektiossa soittaa kahdeksan alttoviulistia. Kei on ryhmän sooloalttoviulisti ja hänen tehtävänsä on mm. kehon kieltä käyttäen pyrkiä välittämään kapellimestarin viestiä omalle sektiölleen. Instrumenttia on esimerkiksi ryhmäpianissimossa osattava soittaa niin, että syntyy vaikutelma, että vain yksi soittaa, vaikka soittajia on kahdeksan. Ammattitaidon lisäksi soittajien välisellä vuorovaikutuksella ja työhistorialla on merkitystä.

- Helppoa tuon viestin välittäminen ryhmän soittajakollegoille ei ole ja tietysti joskus huomaan, että en ole siinä onnistunut. Olen iloinen, että ryhmäni soittajat antavat minulle palautetta ja opin koko ajan lisää.

Miten sitten kapellimestari saa kaivettua esiin kussakin teoksessa tarvittavaa dynamiikan?

- Yksi tärkeä asia on ajoitus. Kapellimestarin on osattava paitsi kertoa, myös näyttää soittajille etukäteen se mitä on tulossa ja mitä hän haluaa. Hyväkään tekniikka ei yksinään riitä. Jos kapellimestari elää musiikkia sisällään, se välittyy soittajille ja sitä kautta yleisölle. Niin kapellimestarin kuin soittajienkin on osattava elää yhdessä juuri sitä ainutkertaista hetkeä, sillä se ei tule koskaan toistumaan. Meillä soittajilla saattaa olla mielessämme kokemus aiemmasta hyvin

onnistuneesta konsertista, ja vaikka pyrimme välittämään tuon saman kokemuksen uudelleen, jokainen esitys on erilainen.

Äärimmäisen solistinen luonne ei välttämättä hakeudu alttoviulun pariin, sillä jousisoittimien soolot kirjoitetaan yleensä ykkösviululle tai sellolle. Alttoviulu on harmonian kannalta tärkeä soitin. Kei on päässyt joskus kokeilemaan solistina soittamista ja esittänyt sekä **Hoffmeisterin** että **Waltonin** alttoviulukonsertot. Paine solistina soittaessa on valtava, mutta kokemus myös opettaa paljon. Ylipäätään Kei pitää esim. **Bachista**, **Mozartista** tai **Brahmsista**, joiden musiikki ei ole liian romanttista.

- Romanttisessa musiikissa tunteet, kuten esimerkiksi suru, tuodaan hyvin avoimesti esiin, ikäänkuin omasta itsestä lähtöisin. Bach ottaa etäisyyttä, on objektiivisempi. Tunteita ei tarvitse alleviivata, mutta ne ovat siellä musiikissa kuitenkin. Viime aikoina olen taas kuunnellut **Hindemithin** Schwanendreher-konserttoa **Tabea Zimmermannin** upeana tulkintana. Vasta häntä kuunnellesani olen syvällisemmin oivaltanut millainen mestariteos se on. Haluaisin joskus osata soittaa tuon kappaaleen kuten hän.

• Mirja Ukkonen

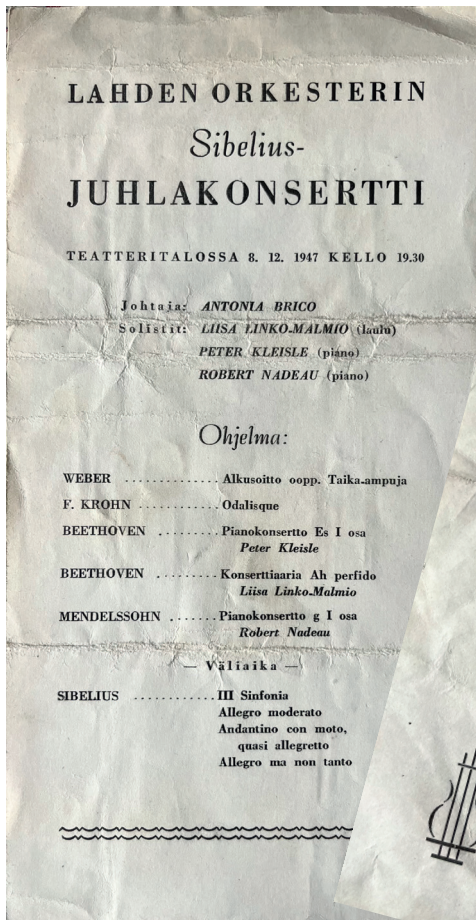

Sinfonia Lahti ja kansainvälisyys

Maamme musiikkielämä on ollut jo 1700- ja 1800-luvuilla hyvinkin kansainvälistä. Tuolloin esimerkiksi lähes kaikki täällä esiintyneet solistit olivat kotoisin ulkomailta, ja yleensä konserttimatkalla Tukholmasta Pietariin tai päinvastoin. Heissä oli edustettuna varsin laaja kansallisuuksien kirjo. Vilkkaimmat esiintymispaikkakunnat olivat Viipuri, Turku ja Helsinki, mutta monet taiteilijoista konsertoivat myös pienemmillä paikkakunnilla, usein vain pianon säestyksellä. Myös maamme orkestereissa soittavat muusikot olivat pääasiassa muualta kuin Suomesta lähtöisin, sillä koulutus oli täällä vielä lapsenkengissään, eikä opiskelu ulkomailta ollut tuolloin vielä yleistynyt. Jo ennen Turun paloa oli suuri osa Turun Soitannollisen Seuran orkesterin jäsenistä tullut kokoonpanoon ulkomailta, ja kotimaisia muusikoita alkoi näkyä riveissä enemmän vasta 1900-luvun puolella. Sama koski Helsingin kau-

punginorkesterin edeltäviä kokoonpanoja: esim. vuonna 1882 muodostetussa Helsingin Orkesteriyhdistyksen Orkesterissa oli pitkään yli puolet soittajista ulkomaalaisia, lähinnä saksalaisia. Esimerkiksi puhaltajista ainoastaan yksi oli suomalainen. Kapellimestari **Robert Kajanus** kävi itse eri puolilla Eurooppaa houkuttelemassa ja palkkaamassa soittajia Helsinkiin. Tehtävä ei liene ollut helppo, sillä palkkaa maksettiin vain soitantokauden ajalta, ei kesältä. Parhaita soolosoittajia lukuun ottamatta palkat olivat melko vaatimattomia, eikä tuohon aikaan ollut edes vakinaisia toimi- tai virkasuhteita. Myös maamme pohjoinen sijainti saattoi aiheuttaa vaikeuksia saada hyviä soittajia. Nämä seikat huomioon ottaen Kajanus onnistui kyllä pestämissään yllättävän hyvin.

Muulla maassamme orkesteritoiminta virisi yleisemmin vasta 1800-luvun loppupuolella. Lahden ensimmäinen orkesteri aloitti toimintansa vuonna 1910 suomalaisvoimin noin 10–15 hengen vahvuisena. Soittajiston taso oli melkoisen kirjava, koska varsinaisia ammattilaisia ei vielä tuolloin ollut joukossa. Orkesteritoiminnassa oli välillä useiden vuosien mittaisia katkoja, mutta kapellimestareita ja melko harvoin käyneitä solisteja myöten kotimaisuusaste oli lähes sataprosenttista. Poikkeuksena oli venäläinen sellotaiteilija **Nikolai Dobrohotov**, joka oli Lahden orkesterin johdossa muutamia vuosia 1920- ja 30-lukujen vaihteen molemmin puolin. Hän piti kaupungissa myös musiikki- ja taidekauppaa, sekä antoi soitonopetusta. Vasta 1940-luvulla, kun Viipurin Musiikkiopisto oli asettunut lopullisesti Lahteen, alkoi kaupungin orkesterielämä kukoistaa aivan uudella tasolla. Esimerkiksi soitantokaudella 1944–45 orkesteriin kuului noin 36–40 henkilöä, joista osa oli ammattilaisia esim. musiikkiopistosta ja soittokunnasta.

Lahden Orkesterin ohjelmalehtisiä 1940-luvun loppupuolelta, jolloin ensimmäiset kansainväliset esiintyjät vierailivat Lahdessa.

Joukossa ei ollut edelleenkään ulkomaisia soittajia, mikä Lahden tapauksessa johtui ainakin osittain kotimaisen musiikkikoulutuksen piristymisestä sekä huonoista palkkioista. Toiminta ei myöskään vielä ollut riittävän ammattimaisella tasolla houkutellakseen kovatasoisia taiteilijoita maamme rajojen ulkopuolelta.

Orkesteri sai ensimmäiset päätoimiset soittajanvirat syksyllä 1949, ja seuraavan vuoden alusta kokoonpanon nimeksi tuli Lahden kaupunginorkesteri. Samalla orkesterin päätoimisten ammattimuusikoiden lukumäärä nousi kahteentoista. Uusi kapellimestari ja uudet soittajat olivat edelleen kotimaasta, mutta orkesterin ensimmäiset ulkomaiset vieraat oli nähty ja kuultu kaupungissa jo joulukuussa 1947, kun yhdysvaltalainen nimekäs naiskapellimestari **Antonia Brico** johti Lahdessa konsertin. Myös konsertin molemmat pianosolistit olivat yhdys-

valloista. Seuraavana keväänä orkesterin edessä taituroi italialainen viulutaiteilija **Lilia d'Albore**. Kunnallisen kaupunginorkesterin ensimmäinen ulkomainen solistivieras oli unkarilainen pianotaiteilija **Andor Földes**, joka oli saanut Yhdysvaltain kansalaisuuden 1948. Hän esiintyi Lahdessa vuoden 1951 marraskuussa **Brahmsin** ensimmäisen pianokonserton solistina. Vuonna 1954 johtivat uudessa konserttitalossa kaupunginorkesteria **Hilding Ahrborn** ja **Colette Misson-Graven**, seuraavana vuonna varsinaiset kuuluisuudet **Aram Hatšaturjan** sekä **Vaclav Neumann**. Samaisena vuonna 1955 piipahti viulusolistina mm. **Igor Oistrach**. Ulkomaisia kapellimestareita poikkesi Lahdessa verrat harvakseltaan aina 1970-luvun alkupuolelle saakka, solisteja jo jonkin verran enemmän.

Maamme ulkopuolelta tulneiden muusikoiden määrä alkoi laskea esim.

Helsingissä ja Turussa jo 1930-luvulla, ja 1950-luvulla oltiin kokoonpanoissa jo melko omavaraisia. Pääsyyinä tähän oli lähinnä kotimaisen musiikkikoulutuksen tason nousu, joskin ulkomailla opiskeluakin pidettiin edelleen tärkeänä. Lahden kaupunginorkesterin kokoonpano pysyi supisuomalaisena aina 1960-luvun puoliväliin saakka, jolloin orkesteriin palkattiin harjoittelijaksi huiluun norjalainen muusikko **Gunnar Lausund**. Hän siirtyi kuitenkin jo muutamaa vuotta myöhemmin kansallisoopperan orkesteriin. Vuonna 1976 orkesterin viulupuolelle ilmestyi espanjalainen **José Escursa**, joka viihtyi sekä ykkös- että kakkosviulussa kaikkiaan kolmisenkymmentä vuotta. Tämänkin jälkeen ulkomainen soittaja oli harvinaisuus Lahdessa, ja myös muualla maamme orkestereissa.

Musiikkielämän jatkuvasti kiihtyvän kansainvälistymisen myötä myös Suomi alkoi kiinnostaa yhä enemmän ulkomaisia musiikintekijöitä. He ovat olleet tasaveroisia hakijoita orkestereiden koesoittoissa, jotka tietenkin pyrittiin pitämään puolueettomina mitä tulee hakijoiden kansalaisuuksiin. Koesoittoja ovat voittaneet etenkin tämän vuosituhannen puolella monet muusikot esim. Kaukoidästä ja Yhdysvalloista, mutta myös esim. Venäjältä ja Virosta on tullut jonkin verran soittajia Suomeen.

Mailman orkestereissa kansalaisuudet ovat sekoittuneet jo useiden vuosikymmenien ajan. Tästä ainakin osittain johtuen orkestereiden soitinkulttuuri on muuttunut vähitellen toisiaan muistuttavampaan suuntaan, ja sen myötä tiettyjen orkestereiden persoonallista ominaissointia on joissakin tapauksissa yhä vaikeampi tunnistaa.

• Hannu Kivilä

Syyskauden avajaiset

Hyvä Aplodilainen, avaamme kauden
maanantaina 12.9. klo 18.30
Gastropub Mylly, Vuorikatu 35.

Illan tähtenä orkesterin ylikapellimestari
Dalia Stasevska. Nyt on hieno mahdollisuus tutustua Daliaan. Haastattelemme häntä kiinnostavilla kysymyksillä, ja kuulemme tärppejä kauden ohjelmasta.

Musiikiesityksenä on Tuubakimalaisen,
Harri Lidsle ja **Matti Hussi**, tätä iltaa varten suunnittelema ohjelma. Mukana musiikki-aiheinen kilpailu, jonka voittajalle palkinto.

Suomen Keittiömestarit ry:n puheenjohtaja **Markku Ojala** on suunnitellut iltapalan, joka sisältyy illan hintaan.

Osallistumismaksu 20€, sisältää ruokailun.
Ilmoittautuminen viimeistään 5.9.2022
eeva.rimpi@gmail.com
Puh. 040 578 8935
Maksu Aplodien tilille:
FI83 5610 1020 0322 89

Harri Lidsle Aplodien hallitukseen

Aplodit Orkesterille ry:lle valittiin vuosikokouksessa 22.3.2022 uusi hallitus. Sen jäsenet ovat esittäytyneet meille juhla-lehdessä 2020, mutta uutena jäsenenä valittiin orkesteria edustamaan Harri Lidsle.

Hallitukseen kuuluvat:

Ulla Weijo, puheenjohtaja

Veikko Mattila

Liisa Nemitz

Satu Metsävainio

Markku Aaltonen

Tarja Kaplas

Eeva Rimpi

Harri Lidsle

Harri Lidsle on toiminut Sinfonia Lahden tuuban äänenjohtajana vuodesta 1990. Ennen sitä Harri oli hetken Joensuun kaupunginorkesterissa. Oma innostus soittamiseen Harrilla alkoi 1978, kun **Ari Heinonen** tuli koululle soittamaan ja esittelemään trumpettia.

Hänen muusikon uralleen mahtuu orkesterikonserttien ohella huomattava määrä muitakin konsertteja, lastenkonserttien ollessa ehkä se kaikkein läheisin esiintymismuoto.

Yksittäisistä konserttikokonaisuuksista tärkeimmät ovat Tuubakimalainen-lastenkonsertti sekä Konsertti tuli kylään -konsertit. Lastenkonserttien määrä ylitti vuonna 2021 jo 1400 esityksen rajan. Yhteensä omia konsertteja saattaa tulla helposti yli sata vuodessa.

Lidsle on myös tunnettu nykymusiikin tulkki ja hänelle on kirjoitettu, tai hän on kantaesittänyt, kolminumeroisen määrän sooloteoksia. Aakkosissa ensimmäisinä niminä tulevat **Kalevi Aho**, **Alexander Arutunian** ja **Harri Ahmas**.

Lähellä sydäntä on myös tulevien vaskimuusikoiden koulutus. Kaudella 2012–2015 Lidsle vastasi Suomen

Kulttuurirahaston Katapultti-apurahan mahdollistaman Vaskisoitinakatemia toiminnasta. Koulutuksen piirissä oli yli 90 nuorta lahjakkuutta kautta maan.

Uran aikana hän on myös ehtinyt mm. kehittää soitimia soitintehtaiden kanssa, järjestää Kansainvälisen Tuuba ja Euphonium -konferenssin sekä toimia kilpailutuomarina useissa kansainvälisissä kilpailuissa. Lieksan Vaskiviikon Vuoden vaskisoittajaksi hänet valittiin 1997.

Vapaa-aikana Harri harrastaa monipuolisesti liikuntaa. Lisäksi hän laulaa Lahden Gospelkuorossa ja yksi ilta viikossa menee teatterissa katsomossa. Lahden kaupunginteatteri on todella hyvä olohuoneen jatke.

Aplodit on Harrille tuttu juttu, mutta hallitustyöskentely alkaa vasta nyt nk. muusikkojäsenenä. Hallitustyöskentelyssä häntä kiinnosta olla osa konserttiyhdistystä. Yleisö on tärkein osa konserttia ja Aplodit taasen tärkeä osa yleisöä.

Aplodien tärkein tehtävä on Harrin mielestä innostaa kansakuulijoita rentoutumaan musiikin parissa.

Jaakko Kuusisto ja Sinfonia Lahti

Kuluvan vuoden helmikuussa 48 vuoden ikäisenä menehtyneen Jaakko Kuusiston rooli Lahden musiikkielämässä oli varsin merkittävä. Kuusisto työskenteli Sinfonia Lahden ensimmäisenä konserttimestarina vuodet 1998 – 2012, mutta vaikutti myös mm. solistina, kapellimestarina, sovittajana sekä säveltäjänä.

Jaakko Kuusisto tuli Lahteen vuoden 1998 alusta ensin konserttimestari **Sakari Tepposen** sijaiseksi. Jo tuolloin oli hänellä tärkeässä asemassa esimerkiksi solistikonsertit, kamarimusiikki ja sävellystyö. Lahdessa oli edessä paljon mielenkiintoisia asioita, kuten orkesterin ensimmäinen Japanin-kiertue, konsertti heti kiertueen jälkeen New Yorkissa, sekä muutto Sibeliustaloon. Sinfonia Lahdesta Kuusisto totesi vuonna 1999: "Lahti on ollut edelläkävijä 'maaseutuorkesterien' profiilin nostamisessa. Orkesteri on kovatasoinen ja motivoitunut". Vuoden 1999 syyskauden alusta lukien Kuusisto työskenteli päätoimisena konserttimestarina. Vaativan tehtävän vastuuta jakoivat omien tehtävämikkeidensä mukaisesti myös pitkäaikaiset viulistikollegat **Jyrki Lasonpalo** ja **Petri Kaskela**.

Kuusisto esiintyi Sinfonia Lahden solistina useita kertoja. Jo vuonna 1985 nuoret viulistiveljekset Jaakko ja **Pekka** soittivat lastenkonsertin solistina mm. ensimmäisen osan **Bachin** konsertosta kahdelle viululle. Neljä vuotta myöhemmin viidentoista ikäinen Jaakko jakoi **Pekka Kauppisen** kanssa Kuopion viulukilpailun ensimmäisen palkinnon. Vuoden 1995 syyskaudella kuultiin Lahdessa Jaakon esittämänä **Mozartin** kolmas viulukonsertto. Sen jälkeen tahti vain kiihtyi: **Nielsenin** konsertto, **Rautavaaran**, **Ahon** (sinfonia 3

laajoine sooloviuluosuksineen), **Sibeliuksen**, **Nordheimin**, **Pulkkiksen**, Bachin... Konserttimestarina yksi Jaakon mieleenpainuvimpia tulkin-toja oli **Richard Straussin** *Ein Heldenleben* –runoelman vaativa soolo-osuus Sinfonia Lahden ja RSO:n yhteiskonsertissa keväällä 2003.

Kuusisto esiintyi Sinfonia Lahden edessä kapellimestarina ensikertaa vuoden 2002 syksyllä, jolloin ohjelmassa oli mm. **Schubertin** kolmas sinfonia. Sen jälkeen kapellimestarintyöt lisääntyivät siinä määrin, että paikallinen Etelä-Suomen Sanomat otsikoi erään juttunsa toukokuussa 2004: "Jaakko Kuusisto nousee **Vänskän** assistentiksi". Tämä oli varmaan vähän liioittelua, vaikka Jaakko johtikin kaudella 2004/05 kaikkiaan neljä konserttia. Tilanne johtui ainakin osittain siitä, että Osmo Vänskä oli ottanut vastaan syksyllä 2003 taiteellisen johtajan tehtävät yhdysvaltalaisessa Minnesotan Orkesterissa ja vähentänyt sen myötä viikkojaan Lahdessa. Vänskän jättämää aukkoa paikkaamaan haluttiin kokeilla nuoria kapellimestarilahjakkuuksia myös orkesterin omista riveistä: Kuusiston lisäksi konsertteja johti myös viulisti **Esa Heikkilä**.

Oma lukunsa olivat viihdekonsertit yhdessä lauluyhtye Rajattomien kanssa. Rajattomien ja Sinfonia Lahden aktiivisempi yhteistyö kesti lähes kaksikymmentä vuotta. Ensimmäiset konsertit johti Osmo Vänskä, kunnes tahtipuikko siirtyi Jaakko Kuusistolle. Jaakko myös sovitti val-tavan suosion saavuttaneet Beatles-, Abba-, Queen- ym. kokonaisuudet.

Jaakon kapellimestarinkyvyt oli huomattu myös muualla: joulukuussa 2003 hänet kutsuttiin arvostetun brittiläisen Harrison/Parrot –taiteilija-edustustoimiston "talliin", ja vuotta myöhemmin Oulun kaupunginorkesterin päävierailijaksi. Näistä kiinnityksistä huolimatta työ jatkui edelleen myös Sinfonia Lahden konserttimestarina. Eikä tässä vielä kaikki, sillä myös säveltäminen oli saamassa pikkuhiljaa lisää kierroksia. Vuonna 2004 oli valmistunut koko perheen ooppera Koirien Kalevala, ja orkesteriteos Leika oli ohjelmassa orkesterin Ruotsin-kiertueella syksyllä 2010. Vuoden 2012 huhtikuussa sai Sinfonia Lahden konsertissa kantaesityksensä Kuusiston viulukonsertto, jonka solistiosuuden soitti lahtelaislähtöinen **Elina Vähälä**. Konsertto esitettiin myöhemmin myös mm. Katowicessa, Wienissä ja Naantalina musiikkijuhlilla. Sinfonia Lahden nuottitelineillä on ollut edellä mainittujen lisäksi myös monia muita Kuusiston sävellyksiä, viimeksi sellokonsertto keväällä **Arto Noraksen** tulkitsemana. Sibeliustalon lisäksi konsertto kuultiin myös Hämeenlinnan Verkatehtaalla ja Naantalina kirkossa.

Kapellimestari- ja sävellyskii-reet olivat lisääntyneet viulunsoiton ohessa siinä määrin, että kesän 2012 jälkeen Kuusisto jäi soitantokauden mittaiselle työlomalle. Seuraavan vuoden huhtikuussa hän irtisautui konserttimestarin tehtävistä, ja aloitti vielä saman vuoden aikana Oulun musiikkijuhlien taiteellisena johtajana. Toimittaja **Markus Luukkonen** totesi paikallisessa sanomalehdessä, että ”päätös irtautua orkesterista on ainoa oikea, sen ymmärtää sokea kanakin”. Jaakko itse totesi samassa lehdessä: ”Olin Lahden orkesterissa neljätoista vuotta. Se oli hienoa aikaa monella tavalla, mutta toisaalta voi sanoa, että aikansa kutaakin. Ehdin nähdä työn kaikki aspektit ja siinä tarttui todella arvokas määrä kokemusta. Mutta nyt oli sekä ajankäytöllisesti että oman taiteellisen vireyden kannalta aika irrottautua”.

Kuusisto toimi aluksi vapaana taiteilijana: viulunsoittoa, kapellimestaririkeikkoja, sävellys- ja sovitusyötä sekä musiikkijuhlien suunnittelua. Sävellystilauksia oli jo vuonna 2013 useaksi vuodeksi. Samaisena vuonna hänet valittiin opetus- ja kulttuuriministeriön nimeämän taideneuvoston jäseneksi. Kaikista kiireistään huolimatta Jaakon yhteistyö Sinfonia Lahden kanssa ei katkennut kokonaan missään vaiheessa.

Jaakko Kuusisto oli jämpä, rauhallinen ja asiallinen persoona. Konserttimestarina hän oli humaani ja hyväksyvä, asioita laajasti ymmärtävä linkki kapellimestarin ja orkesterin välillä. Sairaudestaan Jaakko kertoi julkisesti vuoden 2020 heinäkuussa. Leikkaus onnistui, ja noin vuoden ajan tilanne näytti tasaiselta. Kuluvan vuoden alkupuolella hänen tilansa yllättäen heikkeni nopeasti, ja hän menehtyi Oulussa 23.2. Seuraavan päivän konsertissa Sinfonia Lahti esitti Jaakon muistoa kunnioittaen Sibeliuksen Impromptun.

• Hannu Kivilä

Kuva: Jussi Snicker

Pähkinänsärkijä – orkesterin ja t

Sinfonia Lahden Pähkinänsärkijä-konserteissa 14. ja 15.12.2022 näemme lavalla muusikoiden lisäksi ballerinoja Lahden musiikkiopiston tanssilinjalta. Iso kokonaisuus vaatii lukuisten osa-alueiden suunnittelua, organisoimista ja toteutusta.

Musiikkiopiston tanssinopettaja Sari Jäppinen kertoo tanssiosuuden valmistelusta:

- Harjoitukset tanssijoiden kanssa aloitetaan hyvissä ajoin, noin 4–5 kuukautta ennen konsertteja. Koreografian suunnittelussa huomioin eri ikäisten oppilaiden taitotasot. Kukin esitykseen osallistuva ryhmä harjoittelee aluksi omilla balettitunneillaan. Pikkuhiljaa aletaan järjestää myös yhteisharjoituksia ja rakentaa valmiiksi tanssillista kokonaisuutta. Lisäksi aletaan suunnitella ja rakentaa puustusta. Osittain saatetaan valmistaa tai hankkia uusia pukuja, osittain voidaan hyödyntää pukuvarastoa, ja tarvittaessa vuokrataan. Produktioissa on yhteistyötahona myös maskeeraajia, jotka tulevat harjoitusjakson loppupuolella tekemään koemaskeerauksia.

Seuraavaksi on vuorossa harjoittelu Sibeliustalon lavalla:

- Ennen konserttiviikkoa olemme päässeet jokaisen projektin yhteydessä muutamia kertoja Sibeliustalon lavalle harjoittelemaan, mikä on tanssijoiden kannalta erittäin tärkeää. Oma tanssisalimme on lähes nelion muotoinen, kun taas Sibeliustalon lava on mittasuhteiltaan täysin erilainen. Koreografiat tulee muuntaa leveään, mutta syvyydeltään kaipaamaan tilaan.

- Sitten ollaankin lähellä projektin huipennusta. Konserttiviikolla on päiväharjoituksia yhdessä orkesterin kanssa sekä päätteeksi kenraaliharjoitus. Näissä harjoituksissa saadaan valmiiksi musiikin ja tanssin kokonaisuus sekä esitysten valaistus ja muu tarvittava salitekniikka. Kaikki on valmista konserttia varten.

Yhteistyöprojekteja Sinfonia Lahden kanssa on ollut vuodesta 2009 alkaen ja ne ovat olleet antoisia:

- Yhteistyö ammattiorkesterin kanssa on meille hieno kokemus. Lapset ja nuoret pääsevät kokemaan ainutlaatuisen harjoittelu- ja esiintymisprosessin projektien myötä ja samalla he kehittyvät taidoissaan. Oppilaat ovat olleet aina innostuneita projekteista. Ne ovat olleet heille uusia, merkittäviä ja jännittäviäkin kokemuksia. Joskus tunnelmat ovat olleet myös hiukan haikeita projektin päättyessä.

Sari Jäppisen klassisen baletin opinnot alkoivat viisivuotiaana ja jatkuivat aina valmistumiseen Tukholman Balett Akademiasta. Piakkoin sen jälkeen, vuonna 1993, hän aloitti työnsä Lahden musiikkiopistossa, jossa yhtenä ensimmäisistä musiikkioppilaitoksista Suomessa otettiin silloin tanssinopetus mukaan opetusohjelmaan.

- Ajatuksena oli, että soitinoppilaille avautuisi mahdollisuus opiskella soiton ohella halutessaan myös tanssia ja että saisimme mukaan myös uusia oppilaita. Näin kävikin, ja nykyäänkin meillä opiskelee sekä tanssia pääaineenaan opiskelevia että niin soittoa kuin tanssia opiskelevia oppilaita. Kaikkien tanssin opiskelu on yhtä lailla tavoitteellista. Tällä hetkellä oppilaita on lähes sata ja tanssiryhmiä 23.

Varhaisiän tanssikäsitys aloitetaan musiikkiopistossa alle kouluikäisenä lasten tanssilla, esibaletilla ja luovalla tanssilla. Sen jälkeen voi valita tanssilinjan perus- (7–15-vuotiaille) ja syventävissä opinnoissa (16–20-vuotiaille) klassista balettia, nykytanssia ja jazztanssia. Syventävien opintojen kolmantena vuonna tehdään oppinnäytetyö, johon kuuluu oman koreogra-

fian suunnittelu ja harjoittaminen sekä kirjallinen työ. Musiikkiopiston tanssilinjalta on syventävät opinnot suoritettuaan jatkanut oppilaita tanssin ammattiopintoihin niin kotimaahan kuin ulkomaille.

Myös aikuisosastolla (18v–) voi opiskella klassista balettia ja luovaa tanssia.

Miten tanssinopetus näkyy musiikkiopistossa tuntien ulkopuolella?

Esitykset voidaan järjestää talon omassa Kalevi Aho-konserttisalissa, mistä Sari Jäppinen iloitsee. Jo vakiintuneita ovat jokavuotiset tanssilinjan joulun- ja keväänäytökset, ystävänpäivän baletti-ilta ja kansainvälisen tanssinpäivän näytös.

- Voimme myös tehdä yhteistyötä soitinoppilaiden kanssa. On antoisaa työskennellä oppilaitoksessa, jossa monitaiteelliset projektit ovat mahdollisia. Vuosien varrella olemme toteuttaneet lukuisia satubaletteja sekä pienempiä projekteja. Meillä on ollut säestystä balettitunneilla ja esityksissä. Lisäksi opiston musiikki-iltoihin toivotaan usein tanssiesityksiä. Näin tulee näkyväksi, että soiton ja tanssin opiskelu on yhtä arvokasta, toisiaan tukevaa. On hienoa, että oppilaalla taloon tullessaan voi olla samana päivänä sekä soitto- että tanssitunti.

Olkoonpa kyse soiton tai tanssin opiskelusta, puhutaan vuosien sinnikkäästä opiskelusta. Kanssaopiskelijat tulevat tutuiksi.

- Tanssilinjalla ryhmä menee eteenpäin yhdessä; sama ryhmä säilyy jopa alle kouluikäisistä lukiolaisiin. Ystävyyssuhteet, jotka täällä kehittyvät oppilaille, voivat olla pitkäaikaisia. Ryhmästä tulee tuttu, turvallinen paikka, mihin on kiva tulla.

Ryhmän lisäksi opettajasta tulee opiskelijalle läheinen ja samoin toisin päin:

- Oppilaat tulevat tutuiksi ja läheisiksi. Kun tapaa oppilaat kerran viikossa tai useamminkin, oppii heidät kyllä vuosien saatossa tuntemaan. Opettajana oppii aistimaan myös tunnelman; ollaanko

tanssijoiden pas de deux

"Lumihituleiden tanssi"

tänään pirteitä vai ollaanko väsyneitä vai millainen päivä tänään on.

Laadukkaan tanssinopetuksen edellytyksenä on opettajan hyvä ammattitaito. Sari Jäppinen on pitänyt yllä ja kehittänyt omaansa työskentelyn ohessa osallistumalla muun muassa Balettipedagogit ry:n järjestämille klassisen baletin pedagogiikan ja didaktiikan kursseille sekä suorittamalla Helsingin yliopistossa kasvatustieteiden ja teologian tutkinnot. Mikä motivoi tätä taitavaa tanssinopettajaa työssään?

- Minulle on luontevaa ja mieluisaa työskennellä eri-ikäisten oppilaiden parissa. On hienoa saada tukea heidän kehittymistään tanssiopinnoissa. Klas-

sinen baletti on lajina vaativa ja edellyttää tavoitteellista työskentelyä ja pitkän aikavälin sitoutumista. Olen saanut seurata monien oppilaiden upeaa kehityskaarta baletti- ja tanssiopinnoissa.

Eräs sykähdyttävistä havainnoista on se, miten merkittävä tanssiharrastus on ollut monelle tanssilinjalta opiskelleelle oppilaalle ja heidän perheelleen. Vielä vuosienkin kuluttua useat muistavat tanssin parissa ja sen myötä saatujen ystävien kanssa koettuja hetkiä, erityisesti produktioita ja muita esiintymisiä. Tuntuu, että harrastuksesta on saatu henkistä pääomaa, joka osaltaan kannattelee ja kantaa eteenpäin.

Sinfonia Lahdelle lähtevät seuraavanlaiset kiitokset:

- Hienoja muistoja toteutettujen yhteistyöprojektien puitteissa on paljon. Erityisesti mieleen on muun muassa jäänyt jokaisen projektin kohdalla kannustava tapa, jolla orkesteri on ottanut nuoret tanssijat mukaan esiintykseen. Kyllähän tanssin harrastajille on jännittävä paikka tulla esiintymään yhdessä ammattimuusikoiden kanssa! Kokemus on tanssijoille kehittävä ja itseluottamusta lisäävä.

• Virve Nuorgam

Kuva: Heidi Knuters

Rakkaudesta lajiin

Kriitikon työtä on antaa palautetta tehdystä työstä. Joskus palautetta saa myös kriitikko itse. Yksi parhaimmista on se, jos lukija saa kriitikistä kimmokkeen lähteä konserttiin. Tällaista palautetta on saanut Etelä-Suomen Sanomiin vuodesta 2012 lähtien konserttiarvioita kirjoittanut **Petri Poutiainen**.

- Koen, että kriitikon työ on palveluammatti. Olen musiikin ja yleisön palveluksessa. Tärkeää ei todellakaan ole tuoda esiin omaa erinomaisuuttaan musiikin tuntijana, vaan saatella lukija oikeaan ympäristöön ja pyrkiä kontekstoimaan esiteltävä teos hyvin. Mitään puhdasta objektiivisuutta ei taiteessa voi olla, vaan kriitikissä välittyy jollain tasolla aina kirjoittajan oma maku, Petri pohtii.

Laajasta musiikin tuntemuksesta on iso apu. Petri on tehnyt arvioita paitsi klassisen, myös jazz- ja rytmimusiikin konserteista, eikä hän haluakaan siiloutua vain yhden musiikin lajin tuntijaksi.

- Itselläni ei ole musiikin tekijän taustaa, vaikka joskus omaksi ilokseni pianoa tai syntikkaa soittelenkin. Kotona on aina kuunneltu musiikkia laidasta laitaan. Musiikin kuuntelun lisäksi minua on aina kiinnostanut kirjallisuus ja journalismi.

Ja tottahan se on. Kriitikkien tekijän on osattava myös kirjoittaa. Petri on opiskellut Tampereen yliopistossa kirjallisuustiedettä ja kirjoittanut myös proosaa, runoja ja laulujen tekstejä. Muutaman viime vuoden hänellä on ollut romaani työn alla. Lukija saattaa kin aistia kritiikeissä runollisuuden. Vai mitä sanotte seuraavista **Dvorákin** Stabat Materin kuvauksista? "Jos Missa Solemnis muistuttaa kullasta tehtyä valtavaa katedraalia, on Stabat Mater kuin minimalistinen kap-peli tai erämaan keskelle rakennettu kirkko", "...kymmenosaisen teoksen ensimmäiset pitkät osat ovat surusta raskaita..."

Hyvä kriitikko ei siis ole besserwisser, mutta musiikista hänen on oltava kartalla, korvaa on oltava, ymmärrys

siitä mitä ollaan tekemässä ja syvälinen kiinnostus asiaan. Halutessaan voi klassisen musiikin kritiikin perinteen Suomessa jakaa karkeasti kahteen koulukuntaan. Yliopistouransa ohella merkittävimpiin suomalaisiin taidemusiikin arvostelijoihin kuului professori **Erik Tawaststjerna**. Hän kirjoitti runollisia ja positiivisia arvosteluja. Toisenlaista lähestymistä edusti ehkä parhaiten musiikkieteilijä **Seppo Heikinheimo**, joka oli kriitikkona kiistelty persoona paikoin uhmakkaan tyyliinsä takia.

Petri Poutiaisen mielestä hyvä kriitikko ei ole besserwisser, mutta musiikista hänen on oltava hyvin kartalla, korvaa on oltava ja syvälinen kiinnostus asiaan.

Tämän päivän kirjoittaja- ja toimittajakollegoista Petri haluaa mainita **Minna Lindgrenin**, jolla on aivan erityinen taito nostaa esiin uusia, kiinnostavia näkökulmia jo puhki kalutuista asioista. Hän arvostaa myös Helsingin sanomien toimittajien **Sonja Saarikosken** ja jo edesmenneen **Helena Yläsen** kirjoittamisen otetta ja kielen rikkautta.

- Kriitikon on aina liikuttava tässä ajassa vaikka esiteltäisiinkin ikivanhoja teoksia. Viime vuosina ovat keskusteluun tulleet esimerkiksi sukupuoliki-symykset ja black lives matter -liike. Nämä näkyvät orkestereiden ohjelmistoissa ja saavat ne näkyä kritiikeissäkin, Petri toteaa.

Konserttiin mennessä on kriitikon tunnettava esitettävät teokset ja tiedettävä taustat. On kuunneltava eri

versioita, miten teosta on esitetty ja pyrittävä kaikin puolin saamaan laaja kuva niin teoksesta kuin säveltäjästäkin. Säveltäjään perehtyminen vielä korostuu, jos on kyseessä kantaesitys. Kriitikki ei siis suinkaan synny ilman esivalmistelua.

- Usein mietin, miten joku 200 vuotta vanha teos voi olla merkittävä tässä ajassa, miten se puhuttelee meitä nyt.

Rosoinenkin esitys voi olla kaunis

Lehden kriitikkona Petri Poutiainen tuntee olevansa ennen kaikkea vastuussa lukijoille. Hän pyrkii kirjoittamaan kiinnostavasti ja välttämään musiikin liikaa teoretisointia. Joissakin erikoislehdissä voi toimittaja syventyä musiikin mikrotasolle asti, mutta sanomalehdessä juttujen on tavoitettava suuri yleisö. Ja sitten on tietysti vastuu esittäviä taiteilijoita kohtaan. Liikaa ei voi jäädä esimerkiksi sitä pohtimaan, pahoittaako joku solisti mielensä, jos hänestä ei ole tarpeeksi kirjoitettu.

- Nykyisin niin soittajien kuin laulajienkin koulutuksen taso on kova. Joskus voi tietysti olla niin, että esitys on teknisesti täydellinen, mutta jää kliiniseksi, ei sytytä kuulijaa. Ja toisaalta teknisesti rosoisempi suoritus voi olla hyvin puhuttelevaa ja kaunista. Jos kahden ja puolen tunnin konsertissa on yksi väärä ääni tai epäviire, ei siihen kannatta keskittyä, jos yleiskuva on nautittava. Joskus kriitikko voi tuoda esiin sen, jos ohjelmito on jotenkin huonosti kasattu. Lahdessa työtäni helpottaa se, että meillä on niin laadukas orkesteri ja huippuhuvut kapellimestarit. Harvoinpa siitä työstä huomauttelemaan pääsee, Petri hymyilee.

Lehdessä kritiikin merkkimäärä on rajoitettu ja usein teokset ovat niin hienoja, että mikään merkkimäärä ei ole tarpeeksi niitä kuvaamaan. Petri tekee työtään rakkaudesta lajiin, leipäkriitikkoa hänestä ei saa tekemäläkään.

- Pysin osoittamaan kunnioituksen taidetta ja teosta kohtaan. Tärkein asia on musiikin ihme, sen äärelä kaikki ovat, niin esiintyjät, kriitikko kuin yleisökin.

• Mirja Ukkonen

Kuva: Hilla Kohtamäki

Anteeksi, puhutteko musiikkia?

”Se on hyvin vivahteikas mutta samalla siinä on jännää tyylikkyyttä, suoranaista eleganssia. Rakenne herättää heti kiinnostuksen. Vaikka ensivaikutelma on kevyt, loppua kohti kireys kasvaa. Sanoisin, että kokonaisvaikutelma on kaiken kaikkiaan hiemansekava.”

Kuvattiinko yllä punaviiniä vai musiikkia? Kun keskustelemme esimerkiksi suomen kielellä musiikista meidän on joskus vaikea löytää sanoja sitä kuvaamaan. Sinfonia tai sen osa on meistä liikuttava tai reipas. Orkesterin sointi pehmeä tai raju. Soittimen soolo saa meidät hymyilemään tai se ravistelee meitä. Monesti tuntuu siltä, että oikeita sanoja ei vain löydy musiikin kuvaamiseen. Sinnikkäästi silti yritämme.

Joskus kun kuuntelen jotain sinfoniaa, se ryöstääkin aloitteen itselleen ja alkaa puhutella minua. Miten se sen tekee? Mitä on musiikin kieli? Huomaan, että konsertissa tunti on kulunut nopeasti, mutta kun tulen ulos salista, en oikein tiedä mitä tapahtui. Mitä juuri äsken koin? En osaa eritellä miksi musiikki vei minut mukanaan, osaan vain ihmetellä. Saatan muistaa yleisilmeen, jonkun hienon soolon. Kun minulta kysytään, mitä pidin teoksesta ja tulkinnasta, haluaisin vain sanoa, että se puhutteli minua. Että se toi mieleeni kauniin kesäpäivän, jonka vietin ystäväni kanssa kymmenen vuotta sitten Normandiassa. Että tulin käyneeksi tuon juuri kuulun musiikin kanssa läpi **Alice Munron** elämänmakuisia novelleja. Jos olisin synesteetikko, voisin kokea musiikin väreinä tai vaikkapa liikkeinä.

Vai sanoisinko kysyjälle, että ”säveltäjä rakentaa sointipilareita ja verkkaan kulkevia laava-suistoja”. Tuohon en pystyisi, mutta kuvaus saa minut ymmärtämään, ettei kriitikonkaan ole aina helppoa ilmaista tuntemuksiaan yrittäessään pukea taidetta sanoiksi.

Onko musiikki ”vain” tunnetta?

Jyväskyläläinen runoilija **Olli-Pekka Tennilä** puhui Lahden kansainvälisessä kirjailijatapaamisessa, Liwressä (2019) siitä, miten eri kielet tuottavat sangen erilaista ajattelua. Ne havainnoivat eri herkkyydellä ympäröivää todellisuutta ja jäsentävät sitä eri tavoin. Tätä soveltaen voinee sanoa, että myös musiikin kieli tuottaa kuulijalleen erilaista ajattelua ja tunnetta. Saatamme kokea saman musiikin monella tapaa toisin kuin vierustoverimme, mutta se on meille kummallekin yhtä todellista.

Äidinkieli on ihmisen tunnekieli ja meillä on tarve tulla kuulluiksi ja päästä ilmaisemaan omia tunteitamme äidinkielellä. Helsingin Sanomien kulttuurisivuilla toimittaja **Riitta Koivuranta** haastatteli näyttelijöitä, jotka olivat tarttuneet haasteeseen näyttellä jollain muulla kielellä kuin äidinkielellä (HS 10.3.2022), tässä tapauksessa toisella kotimaisella. Tottakai vieraalla kielellä näyttelemineen toi

esiin häiriötekijöitä, kun esimerkiksi improvisointi ei sujunutkaan samalla tavalla kuin omalla kielellä. Vieraalla kielellä näyttelemineen tuntui näyttelijöiden mukaan erilaiselta jopa krossissa. Itse olen lukuisia kertoja saanut todeta, miten erilaiselta eri kielellä laulaminen tuntuu. Teosta alkupe räiskielellä esittäessä laulu ikäänkuin istahtaa paikoilleen ja samalla esiintyjä vapautuu äidinkielen maneeereista ja ei-kielellinen ilmaisu tehostuu, löytyy eri tasoja ja tunteita.

Eri kansallisuudet voivat keskustella musiikista kuin puhuisivat samaa kieltä vaikka toki joutuvatkin keksimään puhuttuja sanoja kuvaamaan tunnettaan. Musiikista voi yleensä olla sopuisasti eri mieltä. Jos tiukassa poliittisessa tai taloudellisessa neuvottelussa eri mieltä olleet osapuolet istutettaisiin vakavan erimielisyyden jälkeen vierekkäin konserttiin kuuntelemaan vaikka **Beethovenin 9. sinfoniaa**, olisiko heidän tämän yhteisen musiikkielämyksen jälkeen helpompi seuraavan kerran tavatessaan katsoa toisiaan silmiin ja etsiä yhdistäviä tekijöitä keskinäisen ymmärryksen lisäämiseksi? Näin uskon. Musiikilla on ennalta ehkäisevä vaikutus. Sen kieli on vahva ja aseista riisuva.

• Mirja Ukkonen

Orkesterin intendentti on organisoiva johtaja

Vaikka muusikot ja kapellimestarit ovat varmasti yleisölle orkesterin näkyvin ja kuuluvin osa, vaatii esimerkiksi yhden konsertin toteuttaminen myös monien muiden henkilöstöryhmien taitavaa työpanosta. Ilman organisoivaa johtajaa ja muuta osaavaa henkilökuntaa konsertin taustalla, voisi sen toteuttaminen olla vaikeaa. Orkesterin intendentti on se henkilö, joka pitää kaikki langat käsissä ja hahmottaa suuret kokonaisuudet. Muusikoiden harjoittellessa taustatyötä jokaiseen konserttiin tekevät intendentin lisäksi mm. apulaisintendentti, markkinointi- ja viestintäpäällikkö, myyntisihteeri, sihteeri, hallintosihteeri, nuotistonhoitaja sekä kaksi orkesterijärjestäjää. Intendentti toimii orkesterin hallinnollisena esimiehenä ja on vastuussa orkesterin toiminnasta. Intendentin työ on monipuolista, mutta myös vaativaa. Työtehtävät ovat laajat ja vaativat osaamista muun muassa asijahtamisessa, taloudessa, ihmisten johtamisessa ja totta kai musiikkielämän tuntemuksessa. Tämän lisäksi intendentin pitää hallita myös markkinointia ja viestintää. Haastattelussa **Marja Kylkilä** valottaa omaa tehtävänkuvaansa ja kokemuksiaan Sinfonia Lahden vt. intendenttinä.

Kahden intendentin malli on käytössä useissa orkestereissa, joissa tarvitaan sekä sisältöön keskittyvää että hallinnollista johtajuutta. Miten tämä ajatus toteutuu Sinfonia Lahdessa? Minkälainen työnjako on intendentin ja apulaisintendentin välillä?

Sinfonia Lahdessa jako on karkeasti seuraava: apulaisintendentti vastaa muusikoiden lähiesimiehisyydestä ja viikoittaisten konserttituotantojen toteutumisesta, intendentti taas pitkän linjan suunnittelusta ja taloudesta. Teemme apulaisintendentin kanssa tiivistä yhteistyötä, joten toisinaan tontit sekoittuvat iloisesti arjen vauhdikkaissa käänneissä.

Hallinnollisen johtamisen lisäksi orkesterissa työskentelyssä on hyötyä musiikkialan koulutuksesta, osaamisesta ja tuntemisesta. Mikä on sinun taustasi ja vahvuutesi intendentin tehtävässä?

Oma soittimeni Tampereen konservatoriolla oli aluksi poikkihuilu, josta vaihdoin yläasteikäisenä käyrätorveen. Pidin jo silloin käytännön järjestelyihin liittyvistä tehtävistä ja ajauduinkin vastaamaan puhallinorkesterin nuotistosta. Lukioaikana toimin osa-aikaisena apulaisjärjestelijänä Tam-

pere Filharmonian toimistossa, jossa pääsin tutustumaan laaja-alaisesti eri tehtäviin. Sain jopa suorittaa lavajärjestäjien minulle kehittämän järjestäjädiplomin. Luulen, että heidän päällimmäinen syynsä diplomin teettämiselle oli istua kahvilla hiukan pidempään kyseisenä aamuna, jolloin minä tein lavaroudauksen, suurta ylpeyttä tuntien. Lukion jälkeen toimin hetken osa-aikaisena lasten- ja nuorten tapahtumien koordinaattorina. Perustimme silloin Nuori kuuntelija -klubin, joka on edelleen toiminnassa Tampereella.

Vuonna 2006 aloitin kulttuurituottajaopinnot Helsingissä ja samalla työni Avanti! kamariorkesterin tuottajana. Avantissa olin kaikkienensa kymmenen vuotta. Välissä ehdin työskennellä hetken Tapiola Sinfoniettan nuotistossa, suorittaa työharjoitteluni Lontoossa Konzertdirektion Schmidtin taitelija-agentuurissa ja sijaistaa Tampere Filharmonian apulaisintendenttiä yhden soitantokauden verran. Olen myös töiden ohessa toiminut **Hannu Linnun** assistenttina 2010–2015 ja sen jälkeen hiukan toisenlaisen kamariryhtyeen, eli heviselloyhtye Apocalypticin assistenttina vuoteen 2019 saakka. Lahdessa aloitin apulaisintendenttinä 2016 ja samalla tutkimusmatkani uutena lahtelaisena. Meillä on täällä upea, osaava ja vihreä kaupunki, joten sydämeltäni olen jo vahvasti lahtelainen.

Koen, että ammatillisesti vahvuuteni tehtävän hoitamisessa on monipuolinen taustani erilaisissa hallinnol-

lisissä tehtävissä musiikin saralla. Lisäksi utelias ja puhelias luonteeni ei haittaa verkostojen laajentamista. Tulkaahan siis vetämään hihasta konserttien yhteydessä, jutellaan lisää!

Mitkä ovat ne tekijät, jotka houkuttelevat maailman tähtiä tulemaan Lahteen ja konsertoimaan yhdessä Sinfonia Lahden kanssa?

Taiteilijoiden kiinnittäminen on aina monen tekijän summa, mutta toki tärkeimmät tekijät ovat orkesterin taso, meidän upea kotisali Sibeliustalossa ja taiteellisen johtajan sekä intendentin yhteydet taiteilijoihin. Se, että saamme maailmantähden palaamaan uudestaan, on pitkälle myös yleisön ansiota. Yleisön innostuneen vastaanoton merkitys konserttitilanteessa on jokaiselle taiteilijalle merkityksellinen ja olemme saaneet siitä paljon kiitosta.

Sinfonia Lahti on tehnyt myös konserttimatkoja maailmalle. Ennen kuin matkaan päästään, mitkä ovat intendentin viisi ensimmäistä tehtävää?

1. Neuvotella aikataulusta, ohjelmistosta, matkoista, majoituksesta ja rahasta – nämä teemat ovat läsnä lähes kaikissa intendentin tehtävissä.
2. Tarkistaa, missä päin maailmaa keikat olisivat, minkälaiset konsertointiolosuhteet ovat ja millä sinne matkustetaan, eli kulkevatko orkesterin soittajat ja soittimet välimatkat maalla, merellä vai ilmassa.
3. Neuvotella uudestaan rahasta.
4. Selvittää erilaiset alueelle matkustamiseen tarvittavat rokotukset ja matkustusasiakirjat – niin soittajille kuin soittimille.
5. Neuvotellaan taas rahasta, minkä jälkeen allekirjoitetaan sopimus.

Mikäli sopimus on saatu sellaiseksi, että se pitää sisällään kaikki ensimmäisessä kohdassa mainitut asiakokonaisuudet, sen jälkeen voi tutustua kohdemaan säätiöihin. Valitettavasti itse kohteisiin ei sen suuremmin kerkeä tutustua, koska kiertueiden tiukoista aikatauluista johtuen intendentit ja järjestäjät näkevät yleensä vain konserttisalit ja hotellihuoneet.

Sinfonia Lahti on saavuttanut useita palkintoja levytyksillään. Minkälainen rooli intendentillä on äänitys-/levyprojektissa ja nykyään myös striimauksen tekemisessä?

Intendentti neuvottelee levy-yhtiön kanssa levytysten sisällöstä ja aikatauluista. Itse levytyksen tai striimausten aikana soivan lopputuloksen syntymisestä vastaavat levy-yhtiön tuottaja ja äänisuunnittelija sekä orkesterin puolelta levytyksen kapellimestari.

Media seuraa orkestereita aktiivisesti. Lehdistön tekemät hyvät konsertti- tai levyarvostelut lisäävät myös yleisömäärää. Voitko mainita uraltasi jonkun esimerkin, milloin onnistunut ohjelmisto arvioineen on tuonut menestystä myös yleisö- tai kuuntelijamäärissä?

Jokainen loppuunmyyty konsertti on osoitus positiivisten konsertti- ja levyarvioiden, onnistuneen markkinoinnin ja ohjelmasuunnittelun yhteen sulautumasta. Aloittaessani 2016 apulaisintendenttinä syyskauden alkuvuorot olivat täyttä hurmosta: kolme täyttä salia juhlimassa Abban musiikin tahtiin, loppuunmyyty Minnesotan orkesterin vierailu ja Sibeliustalossa päätöskonsertin Finlandia, joka päättyi seisoviin aplodeihin. Koronasta johtuen emme ole saaneet yhdessä kokea loppuunmyytyjä konsertteja rajoituksista johtuen, mutta onneksi pian pääsemme!

Esimerkiksi Lahden kaupungin tuki ja arvostus on orkesterille erittäin tärkeää. Miten näet intendentin roolin tukijoiden ja yhteistyökumppaneiden suuntaan?

Intendentin, apulaisintendentin ja markkinointi- ja viestintäpäällikön rooli on olla aktiivinen kaikkien kumppanien suuntaan. Jokainen on meille yhtä tärkeä ja haluamme, että orkesteri koetaan molemminpuolisena yhteistyökumppanina.

Mitä neuvoja ja vinkkejä antaisit sinfoniaorkesterin intendentiksi haluavalle henkilölle?

Kysyin saman kysymyksen noin parikymppisenä Fazerin konserttitoimiston johtajalta **Aino Turtiainen-Visalta** ja hän sanoi, että kuuntele, kuuntele ja kuuntele. Ja minähän kuunte-

lin. Asuin silloin Helsingissä ja kulutin Finlandia-talon ja sittemmin Musiikkitalon penkkejä ahkerasti. Aina, kun menen ulkomaille, yritän päästä kuuntelemaan paikallista orkesteria.

Kuuntelun lisäksi kehotan hakeutumaan harjoittelijaksi klassisen musiikin festivaaleille. Kesäaikaan Suomi on pullollaan toinen toistaan upeampia festivaaleja, joten paikkoja on varmasti tarjolla kaikille halukkaille. **Pekka Kuusiston** luotsaama Meidän festivaali, Lieksan vaskiviikot ja Helsingin juhla viikot ovat rikastuttaneet omaa tuotannollista ajatteluani.

Aktiivinen konserttiyleisö ikään-tyy ja kapenee. Jos ei ole ennen käynyt konsertissa, niin miksi nyt kannattaa tulla kuuntelemaan Sinfonia Lahden konserttia?

Ilokseni voin kertoa teille salaisuuden: aktiivinen konserttiyleisö on ikääntynyt ja kaventunut 1800-luvulta alkaen. Silti olemme saavuttaneet huimia kuulijamääriä ennen korona-aikaa. Se ei tarkoita sitä, etteikö meidän tarvitse viehättää uusia yleisöjä jatkuvasti, mutta ehkä meidän ei tarvitse olla niin pelokkaita tulevaisuuden suhteen.

Sinfonia Lahden konsertteja kannattaa tulla kuuntelemaan, koska ne antavat hengähdysten ja virkistysten keskelle arkista aherrusta. Musiikkia ei tarvitse ymmärtää. Riittää, että tekee itse valinnan kuulemastaan – tykkäsikö siitä vai ei. Kaikki teokset eivät miellytä kaikkia, mutta lupaan, että jokaiselle löytyy ohjelmistostamme sinfonisella kokoonpanolla soitettua musiikkia, joka herättää tunteita.

Ymmärrämme, että koronan jälkeen saattaa olla vielä epävarma olo lähteä konserttiin, mutta teemme kaikkemme yhdessä Sibeliustalon kanssa, että paluu konserttisaleihin sujuu mahdollisimman turvallisesti. Toivommekin teidän saapuvan runsain joukoin, sillä vain teidän kanssanne konserttitunnelma nousee arjen yläpuolelle. Nähdään konserteissa!

• Juha Kortelainen

Kuva: Maarit Kytöharju

SINFONIA LAHDEN UUDET SOITTAJAT

Reiko Morin työ Sinfonia Lahden oboesektion varaäänentohtajana alkoi poikkeuksellisissa oloissa keskellä koronaa syyskaudella 2020. Orkesterikokemusta hänellä on Kuopion orkesterin vakituksena jäsenenä sekä ammattiorkesterissa Saksassa ja Japanissa.

Oboe valikoitui soittimeksi yksinkertaisesta syystä Reikon ollessa 13-vuotias.

- Yläasteella (junior high school) oli puhallinorkesteri, ja kun puhalsin oboen rööriä, siitä lähti ääni, joten opettaja nimitti minut oboen soittajaksi.

Soiton opiskelu alkoi kotikaupungissa Nagoyassa ja jatkui Tokiossa, Zürichissä ja Berliinissä. Musiikin lisäksi Reiko ei ole opiskellut muuta, mutta kertoo työskennelleensä virkailijana 25–26 -vuotiaana ja iloitsevansa siitä, että voi nyt elättää itsensä muusikkona. Työssään orkesterissa hän pitää antoisimpana sitä, kuinka muusikot yhdessä ”muodostavat yhden musiikin”.

- Siitä on kuitenkin vaikea tulla sellainen, koska jokainen ihminen on erilainen.

Parasta ja haastavinta oboen soittamisessa?

- Parasta on se, että jokainen henkilö kuulostaa täysin erilaiselta ja että tunteet ja henkilö itse, niin hyvässä kuin pahassa, ovat hyvin ilmeisiä ja välittyvät. Ongelmia oboistille voi aiheuttaa moni muu asia kuin soittajan taidot, esim. soittimen kunto, röörät, lämpötila, kosteus, sää jne.

Solistina Reiko on esiintynyt esim. Telemannin oboe- ja trumpettikonsertossa. Hänen oboisti-idoleitaan ovat **Heinz Holliger**, **Maurice Bourgue** ja tietenkin ohjaajansa **Thomas Indermühle**.

Teostoiveena Sinfonia Lahden konsertteihin on saada joskus soittaa suuria orkesterikappaleita: **Bruckner**,

Mahler, **Strauss** jne – ja myös oopperaa. Maestro **Herbert Blomstedtin** Reiko näkisi mielellään vierailevana kapellimestarina.

Vapaa-aikaan kuuluu konserteissa ja oopperassa käyminen, matkustaminen sekä liikkuminen luonnossa.

Syyskaudella aloittavat uusina soittajina **Ilkka Puputti**, käyrätorvi ja **Enna Puhakka**, huilu. Määräaikaisina soittavat **Fred Heinoja** ja **Anna-Maria Huohvanainen**, I viulu, **Yuki Kodama**, alttoviulu sekä **Aino-Maija Riutamaa de Mata**, sello.

SINFONIA LAHDEN TOIMISTON UUDET NIMITYKSET

Heli Leppälä-Hakala

Orkesterin hallinnossa on tullut muutoksia. **Teemu Kirjosen** työtehtäviä jatkaa vt intendenttinä **Maija Kylkilahti** 1.8. lähtien ja vt apulaisintendenttinä aloitti 8.8. **Heli Leppälä-Hakala**.

Markkinointipäällikkö **Taina Rätty** lomailee 30.9. asti ja jää sen jälkeen eläkkeelle. Markkinointi- ja viestintäpäällikkö **Marianne Mokkala-Rätty** aloitti työnsä 1.8.

Marianne Mokkala-Rätty

Hyviä loma- ja eläkepäiviä Tainalle sekä antoisaa työn alkua Mariannelle. Seuraavassa lehdessä kerromme heidän kuulumisiaan.

Hallintosihteeri **Paula Tuominen** on ollut jo vuoden tehtävässään, 1.8.2021 lähtien. Myöskin Paulan kuulumisista seuraavassa lehdessä.

Tekstit: Virve Nuorgam

In Memoriam

Eero Munter kuoli vaikeaan sairauteen kotonaan Lahdessa 13.4.2022 67-vuotiaana. Hän syntyi Nummella 23.10.1954.

Munterin muusikon ura alkoi Turussa tanssibändeissä sekä jazzin ja progressiivisen rockmusiikin parissa sähköbassoa soittaen. Hän oli mm. Kaamos-yhtyeen jäsen. Kontrabassonsoittoa hän opiskeli Sibelius-Akatemiassa sekä myöhemmin Italiassa **Franco Petracchin** ja Kanadassa **Mike Leiterin** oppilaana.

Sinfonia Lahden kontrabassoryhmän äänenjohtajana Munter toimi vuodesta 1982 tämän vuoden tammikuuhun asti. Orkesterityö oli hänen elämäntehtävänsä ja Lahden orkesterin kehittämiseen hän omistautui täysin. Savonlinnan Oopperajuhlaorkesterissa Munter soitti toistakymmentä vuotta. Hän nautti myös kamarimusiikin soittamisesta ja Eero nähtiin usein myös Avantin riveissä. Solistina hän kantaesitti ja levytti mm. **Kalevi Ahon** hänelle säveltämän kontrabassokonserton.

Munter oli vanhojen kontrabassojen asiantuntija ja teki määrätietoista työtä Lahden orkesterin kontrabassokokoelman kartuttamiseksi. Tuo kokoelma onkin harvinaisen upea. Soittimien huoltajana hän oli taitava ja puhui usein siitä, että jokaisen muusikon velvollisuus on huolehtia arvosoitimien säilymisestä seuraaville sukupolville.

Eero Munter oli vahva ihminen, henkisesti ja fyysisesti. Hän oli ahkera, aina iloinen ja hyvä kuuntelija, jonka välittäminen toisista oli miltei isällistä. Häneen luotettiin ja siksi hän toimi myös monissa luottamustehtävissä.

Munter oli aina liikkeessä. Hän harrasti mm. pyöräilyä, judoa, sulkapalloa ja moottoripyöräilyä sekä nautti matkailusta yhdessä vaimonsa **Eevan** kanssa. Kuten niin moni ammattimuusikko, Eero arvosti myös hiljaisuutta. Ehkäpä osaltaan juuri siksi purjelennosta kehkeytyi rakas harrastus. Purjelentokurssin hän kävi vuonna 2007. Siitä alkoi aktiivinen toiminta Lahden Ilmailukerhossa. Kauniina kesäaamuina mieluisin suunta oli Vesivehmaan lentokenttä ja sieltä taivaalle. Lentäjyhteisössä Munter oli posi-

tiivinen hengenluoja, joka oli aina valmiina auttamaan muita onnistumaan. Ilmailukerhon suureksi iloksi hän oli myös taitava mekaanikko.

Munter oli mainio kokki ja kun perhe, vaimo ja neljä aikuista lasta, kokoontuivat, oli tärkeää syödä hyvin. Ystävien kanssa vietetyt hauskat illat saattoivat jatkua vilkkaasti keskustellen yömyöhään. Perhe ja ystävät niin työn kuin harrastustenkin parissa olivat Eerolle elämässä tärkeimpiä.

Timo Ahtinen
Jussi Haapala
Tero Jussila

Kirjoittajat ovat Munterin kollega ja ystävät lentäjyhteisöstä.

Ylikapellimestari Dalia Stasevska

Päävierailija Anja Bihlmaier

Osmo Vänskä, kunniakapellimestari

Säveltäjät: Kalevi Aho, kunniasäveltäjä
Joonas Kokkonen (1921-1996), kunniajäsen

I viulu

Maaria Leino, *konserntimestari*
Mikaela Palmu, *vuorotteleva konserntimestari*
Hannaliisa Pitkäpaasi, *II konserntimestari*
Päivi Pöyry
Petri Kaskela
Antti Kinnunen
Arja Kaskela
Johanna Latvala
Virpi Saraluoto
Sofia Greus
Fred Heinoja*
Anna-Maria Huohvanainen*

II viulu

Aleksi Trygg
Seppo Linkola
Anni-Kaisa Tikkala
Anitta Engstrand
Lotta Nykäsenoja
Krista Jäänsola
Laura Kokko
Liis Marini
Rimma Kozlova
Eveliina Sipilä

Altoviulu

Kei Ito, *sooloalttoviulisti*
Anu Airas
Oleg Larionov
Katariina Ruokonen
Riikka Lounamaa
Lasse-Matti Laakso
Jaakko Laivuori
Yuki Kodama*

Sello

Ilkka Pälli, *soolosellisti*
Johannes Elfving*
(Sanna Palas-Lassila)
Ilkka Uurtimo
Hannu Kivilä
Teet Järvi
Antero Manninen
Aino-Maija Riutamaa de Mata*

Kontrabasso

Timo Ahtinen
Petri Lehto
Sampo Lassila
Anna Rinta-Rahko

Huulu

Outi Viitaniemi
Eva Trygg
Enna Puhakka

Oboe

Lasse Junntila
Reiko Mori
Jukka Hirvikangas

Klarinetti

Eeva Mäenluoma
Nora Niskanen
Jyrki Saloranta

Fagotti

Harri Ahmas
Essi Vartio
Kjell Häggkvist

Käyrätorvi

Ilkka Puputti
Petri Komulainen
Mia Kari
Pertti Kuusi

Trumpetti

Bogdan Dekhtiaruk
Veli-Pekka Kurjenniemi
Sami Siikala

Pasuuna

Vesa Lehtinen
Antti Autio
Jukka Lehtola

Tuuba

Harri Lidsle

Lyömäsoittimet

Juha Lauronen
Markku Krohn

Sinfonia Lahden toimisto

Sibeliustalo
Ankkurikatu 7
15140 LAHTI

Maija Kyllälahti
vt. intendentti
050 518 4486

Heli Leppälä-Hakala
vt. apulaisintendentti
044 483 1527

Marianne Mokkala-Räty
markkinointi ja viestintäpäällikkö
044 482 6846

Paula Tuominen
hallintosihteeri
050 518 4596

Erja Toivonen
sihteeri
044 716 1737

Kristiina Palvanen
*myyntisihteeri /
yleisötyön koordinaattori*
050 518 4568

Mika Kupari
järjestäjä
050 518 4487

Jaakko-Pekka Pätynen
järjestäjä
050 559 4028

Essi Kirjovaara
nuotistonhoitaja
050 518 4569